

PROJECTBESCHRIJVING **GODVERGETEN**

WELKE JARENLANGE STRIJD VOEREN SLACHTOFFERS VAN KERKELIJK MISBRUIK TEGEN EEN MACHTIG INSTITUUT?

1. STRIJD

PROTAGONISTEN: een persoonlijke strijd

Vanaf de eerste beelden van de reeks is het duidelijk dat we dit onderwerp bekijken door de ogen van slachtoffers of hun medestrijders. We nemen er een 5-tal mensen uit wiens strijd duidelijk is: Eva, Jan, Ronny, ouders van Ilse, Luc, Rik Devillé.

Elk van hen leren we kennen doorheen de reeks. Niet alleen door interviews, maar ook door scènes uit hun leven van vandaag. Dit om aan te tonen dat misbruik een weerslag heeft op de rest van hun leven.

We kiezen een aantal protagonisten wiens strijd opvallend is. En soms zit dit in kleine overwinningen. Sommigen van deze verhalen nemen we doorheen verschillende afleveringen mee. Maar er is geen vast stramien.

Eva, een vrouw van 87, hangt nog dagelijks aan de telefoon met priester op rust Rik Devillé, het parket, en het advocatenkantoor van Walter Van Steenbrugge & Christine Mussche. Het is duidelijk dat ze nog niet tevreden is over de tegemoetkomingen van Kerk en justitie. Daarom is ze vol verwachting van de aanklacht tegen de paus, ook al is ze oud. Samen met een tiental overlevers heeft ze een proces aangespannen bij Het Hof van de Rechten van de Mens in Straatsburg. Ze hopen hiermee de paus ter verantwoording te roepen voor schuldig verzuim.

Annemie, een liefhebbende oma van in de 60, is een vrouw van weinig woorden. Ze houdt van wolven. In haar verhaal komen we te weten vanwaar dit komt: in de wolven ziet ze haar baby die ze verplicht moest doden. Ze hoopt die daar ooit terug te zien. Op 12 jaar werd ze zwanger van de priester die haar misbruikte en werd ze verplicht haar kind te doden. De relatie met haar familie is moeilijk. Haar echtgenote weet dat Annemie misbruikt is, maar durft de waarheid met haar verhaal niet aan. Het boek waarin haar getuigenis gepubliceerd werd, ligt zwijgzaam in de kast.

Jan, is 50 jaar, is een man in eenzaamheid. Hij is een stem voor velen. Vooral verdriet en het gevoel alleen te staan, maken hem moe en angstig. Zijn dader, een priester-leraar die hem zwaar mentaal en fysiek misbruikte, woont nog steeds een dertigtal kilometer verderop. Confronteren durft hij niet, voorbij zijn huis rijden misschien. Het is voor Jan al een grote hindernis om te nemen.

Ronny is een man van 55 met een bijzonder moeilijk parcours. Elke trigger doet hem verliezen in drank en drugs. Hij rijdt af en aan naar de psychiatrie, al levenslang. Ronny heeft niet echt één doel, behalve de moed vinden om zijn verschrikkelijke folterverhalen bij de Broeders Van Liefde te delen met de kijker.

Luc, nu 65, werd zes jaar lang misbruikt door een priester die vriend aan huis was. Hij heeft een moeilijke relatie met zijn vader, intussen 92 jaar. Regelmatig bezoekt Luc hem in het rusthuis, maar zijn vader weet nog steeds niks af van zijn misbruik. Of maakt het onbespreekbaar. Luc wil de oude man niet meer confronteren met zijn waarheid, maar het blijft wringen. Ouderliefde is onvoorwaardelijk, vindt hij. Luc probeert de moed te vinden om zijn voormalige scoutsleden op te speuren om te vragen of ze van iets wisten...

MEDESTRIJDERS: een stem van velen

Het verhaal over kerkelijk misbruik wordt niet alleen verteld door de protagonisten; ze laten zich flankeren door medestrijders. Het is belangrijk te beseffen dat misbruik zich niet beperkt door 5 of 6 protagonisten, maar een verhaal is van honderden, zelfs duizenden mensen. Ook ouders en leraars kampen nu nog met schuldgevoel en boosheid.

Op cruciale momenten in het scenario komen die stemmen ook aan bod. Momenten van herkenbare situaties voor andere slachtoffers. Het zijn mensen uit alle lagen van de bevolking: een apotheker, een onderwijzer, een yogaleraar, een truckchauffeur...Ze delen eenzelfde ervaring, ook al kennen ze elkaar niet. Ook hen interviewen we telkens in hun thuisituatie. We denken aan een 10-tal mensen extra voor die gemeenschappelijke stem.

Vaak worden hun woorden ook offscreen gebruikt en sterken ze het verhaal van de protagonist.

Bijvoorbeeld:

Luc vertelt dat hij niet bij z'n ouders terecht kan. De rest van de medestrijders vult aan hoe dat bij hen thuis was. Ilse vond begrip, Jan niet.

Het is dus niet zo dat de groep slachtoffers één coherente mening vormt. Het is een diverse groep met eigen ervaringen en visies. Die diversiteit is belangrijk.

Behalve slachtoffers merken we dat de kinderen en volwassenen zich proberen te omringen door mensen die hun verhaal ernstig nemen en een weg zoeken naar gerechtigheid: ouders, politiemannen, Rik Devillé, advocaten, ...

Elk vanuit hun eigen domein, gooien ze zich in de strijd om op te komen voor misbruikte kinderen. Het maakt een interessante spanningsboog. De kijker probeert, samen met hen, uit het kluwen van manipulatie en zwijgen te klimmen.

2. MISBRUIKVERHALEN UITGEDIPT

Er zijn in de reeks enkele zaken, specifieke 'cases', die in de diepte worden uitgewerkt. Het maakt een zaak zeer concreet. In vele Vlaamse gemeenten heeft het kerkelijk misbruik een decor gekregen, maar de gevolgen op een gemeenschap of een familie zijn minder zichtbaar. Momenteel willen we volgende zaken belichten:

DE ZAAK JOSEPH C. ALIAS 'JEF SEKS'

Een zaak in Bree en omstreken waar Joseph C., een godsdienstleraar, verschillende meisjes aanrandde. Ilse was één van hen. Het is in deze zaak duidelijk dat een politieonderzoek tegengewerkt werd. Er is verdenking dat de Kerk hierachter zit. Het falend onderzoek heeft een impact op ouders en slachtoffer tot op de dag van vandaag. De dader fietst nog steeds door het dorp en zij gaan met angst en woede door het leven.

DE ABDIJSCHOOL

Een school in Dendermonde waar het misbruik begint in de jaren 50 (zie Dianne in scenario) en de inmenging van pastoors binnen gezinnen duidelijk wordt. Het misbruik was zo getolereerd en wijd verspreid dat er een hele cultuur kon aanhouden tot in de jaren 80-90. Jongens, misbruikt door priesters, begonnen elkaar later zelf te misbruiken; waren seksueel misvormd. De toestand was ziekelijk. De school werd onlangs afgebroken.

DE ZAAK VANDER LYN

Het is frappant dat al in de jaren 90 een rechter het lef had om kardinaal Danneels en zijn hulpbisschop op de vingers te tikken wegens schuldig verzuim. Hun medeplichtigheid werd voor de eerste keer erkend. Dat had te maken met het feit dat de dader, priester Vander Lyn zelf had aangegeven aan het bisdom een pedofiel te zijn. Het bisdom reageerde er lauw op. De kijker zal zich, na het zien van deze zaak de vraag stellen: wie moet hier het hardst gestraft worden, is het de dader zelf, die duidelijk schuldinzicht had. Of zijn het de oversten, die weggelaten met een geldsom en een berisping...

DE BROEDERS VAN LIEFDE

Broeders van Liefde is de congregatie waar het misbruik verder ging dan louter seksueel misbruik. Kinderen werden ingeschakeld opdat geestelijken hun sadisme op hen konden botvieren. Er waren foltering, vaak gepleegd op kinderen die niet in staat zijn dit na te vertellen. Broeders van Liefde beschermden en onderwezen vaak licht mentaal gehandicapten en kinderen in kwetsbare situaties. Ronny was één van hen die probeert zijn verhaal onder woorden te brengen. Dat overste René Stockman de hardste tegenreactie veroorzaakt op elke kritische noot, is niet verwonderlijk.

OPERATIE KELK

Operatie Kelk was een scharniermoment, de hoop op een grote doorbraak en op gerechtigheid bij overlevenden flakkerde op. De hele procedure uitleggen is in een korte reeks onmogelijk. We kiezen ervoor de sleutelmomenten te belichten waar de slachtoffers het meest impact van hebben ondervonden. Het is een emotionele rollercoaster die voorbij een scala van gevoelens raast: hoop, woede, ongeloof. Stilaan wordt het een veldslag waar de hoop uit verdwenen is en de uitspraak nog steeds op zich laat wachten. Dossiers bestoffen in een bureau bij het parket.

DE AANKLACHT TEGEN DE HEILIGE STOEL

Een interessante aanklacht: als we schuldig verzuim in België niet kunnen aantonen, dan trekken we met een aantal slachtoffers naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Dit is uniek in Europa. Nog nooit had iemand het lef om zo duidelijk een signaal te geven aan het instituut, de Heilige Stoel. De uitspraak die onlangs viel was negatief. De paus geniet volledige immuniteit. Voor de slachtoffers en het advocatenkantoor een stomp in de maag.

RECENTE CASE: PATER PIET

We vinden het belangrijk een recente case in de reeks mee op te nemen, omdat dit een gevolg blijft van een gedoogbeleid van de Kerk. Waarom gaat de ene de gevangenis in en de andere niet? Onlangs kwamen recente cijfers naar boven en bleken er nieuwe aanklachten. In de ogen van de slachtoffers is het probleem nog steeds niet duidelijk aangepakt. Deze zaak moet verder worden onderzocht. vb. Pater Piet was pater in Don Bosco in Oud-Heverlee en een 'graag geziene' proost in de speelpleinwerking. We zoeken een slachtoffer op van hem, en zijn verbazing dat hij onlangs weer nieuwe feiten pleegde, ondanks zijn leeftijd van 100 jaar.

3. VERHAALLIJNEN OP VERSCHILLENDE NIVEAU'S

3.1 CHRONOLOGIE VAN DE REEKS

We zetten het misbruikverhaal chronologisch op een tijdslijn, zonder expliciet jaartallen in beeld te plaatsen. In dat opzicht werken we eerder met 'tijdvakken'. Binnen dat tijdvak laten we wel af en toe de chronologie los om de grote emotionele lijn te laten primeren.

We blijven wel zo trouw mogelijk aan het werkelijke verloop.

De tijdvakken zijn:

- AFL1 1960 - jaren 90: de grote stilte
- AFL2 jaren 90 - 2010: de eerste stemmen
- AFL3 2010 - 2012: de bom
- AFL4 2012 - nu: de nasleep

Het is enorm belangrijk te vertrekken vanuit de kiem van het misbruik in de jaren 60, om de gedragingen van slachtoffers te kunnen begrijpen. Ook wordt op die manier een patroon zichtbaar dat zich heeft kunnen ontwikkelen en versterken, decennialang. Is er wel al zoveel veranderd in het beleid? Waarom blijft de kloof tussen woord en daad zo groot, al meer dan 60 jaar lang.

Bijvoorbeeld

- Het zwijgen van een kind omwille van angst voor de pastoor (afl.1), tot de zwijgclausule bij de uitbetaling van schadevergoedingen door de kerk. (afl.4)
- Het verplaatsen van pedofiele priesters naar een andere gemeente tot het verplaatsen naar het buitenland; van vroeger tot nu wordt hetzelfde systeem gehanteerd. (Alle afleveringen)
- Immuniteit: van een ontzag voor de priester in het dorp (afl.1), naar immuniteit van de Heilige Stoel. (afl.4)

3.2 DE PERSOONLIJKE STRIJD

In een detail zit vaak een groot verhaal.

De camera kijkt over de schouder mee van enkele overlevers en registreert. Een doosje pillen op een salontafel vertelt een hele wereld. Achter de knuffelbeer in de zetel, schuilt een gruwelverhaal. Een wolkendek staat voor een ontmoeting met een verloren kindje. De persoonlijke verhalen grijpen je naar de keel en brengen rustpunten in de vertelling. Ze spelen zich af in 2021, in het nu. Het is een bikkelharde confrontatie met de impact van misbruik tot vandaag. We suggereren in korte fases, met enkele scènes een evolutie. Mede door de aandacht die we de laatste maanden aan de overlevers schenken, worden vage en soms uitgestelde gedachten nu concrete acties. Voor de slachtoffers is het 'nu of nooit'. Sommige verhalen spelen zich af binnen één aflevering. Maar bij de meesten zijn hun scènes gespreid over verschillende afleveringen. Vaak zijn deze meer beschouwend en begeleid door voice-over of muziek.

Voorbeelden van de protagonisten in hun strijd staan beschreven onder 'protagonisten'.

Vb. Jan die voorbij het huis van zijn dader durft te rijden.

3.3 DE JURIDISCHE STRIJD

Van een lokale rijkswachter tot een aanklacht tegen de paus. Vergeving en bidden zijn niet voldoende voor de slachtoffers of hun ouders. Welke stappen nemen mensen tijdens hun leven op juridisch vlak? Wie nemen ze gaandeweg in vertrouwen en staan mee aan hun kant? En waarom verloopt een onderzoek zo moeilijk? Massa's inspanningen zijn geleverd. Dankzij archief leggen we een mechanisme bloot. Doorheen de reeks zal de overlever die als kind werd misbruikt, stilaan rechtstaan en zich richten tot mensen rondom hem. Eerst zijn ouders, een leraar, Rik Devillé, een politieman, een advocaat, de media. Samen met het slachtoffer klimmen we uit de stilte en merken we hoe elke persoon rondom hem hand in hand de strijd probeert aan te gaan. Met aarzelende stapjes, voorzichtig vanuit zijn directe omgeving vertrekkende, vinden ze samen hun stem om zo de waarheid naar buiten te brengen.

3.4 BERICHTGEVING GROEIT

In het begin hadden kinderen enkel maar de herinnering als getuige van misbruik.

Later verscheen af en toe een klein artikeltje, weggemoffeld in een hoek van een krant. Maar dat dekde de lading niet van het leed. Berichtgeving is er tot half jaren '90 niet geweest zodat kinderen en jongvolwassenen niet geloofd achterbleven.

Een jeugdfoto wordt een getuigenis op papier.

Getuigenissen worden een journaal. Lokale zenders worden internationaal nieuws.

Doorheen de reeks merken we dat een taboe bespreekbaar wordt. De censuur via de media verdwijnt stilaan en maakt plaats voor een grote publieke verontwaardiging. De paus spreekt in 2019 zijn ongenoegen uit over misbruik wereldwijd. Al deze verhaallijnen hopen we in een mooie balans te brengen doorheen de reeks. We hebben een eerste aanzet gedaan tot scenario, maar beseffen dat er nog veel scherpere en verbetering voorhanden is om de volgende maanden tot een organische en logische vertelling te komen, die terugkoppelt naar elk van deze verhaallijnen..

NOOT :

We werken in uiterst moeilijke omstandigheden, met heel kwetsbare en soms gebroken mensen.

Verdere research en uitdieping is nodig om de reeks tot een maximaal hoog niveau te tillen, maar de onvoorspelbare factor is een realiteit die we onmogelijk kunnen veranderen. We beseffen dat we ons binnen dit ontwerp heel flexibel moeten blijven opstellen, zeker wat betreft specifieke cases en overlevers.

4. VORMELIJKE UITWERKING

BEHEERSTE INTERVIEWS

Misbruik is vuil, hard en onaangenaam. Toch ga ik op zoek naar een sereniteit en rust. Die vind ik vooral bij de getuigen zelf.

We werken met verschillende elementen

- interviews
- scènes uit het persoonlijke leven
- sfeerbeelden

Bij de interviews zijn de cadrages rustig en beheerst. Interviewkaders zijn ruim, luchtig en niet geforceerd. Ze zijn uitgesneden uit een leven waar niks uit het decor is weggewerkt.

Ze geven voldoende bewegingsvrijheid aan de getuigen en hun lichaam krijgt ruimte.

Alles interviews zijn op statief gedraaid.

OOG VOOR DETAIL

Er wordt extra aandacht besteed aan tastbare voorwerpen en foto's. Details krijgen grote aandacht in de reeks. Micro versus macro.

Als verbindend stijlelement blijf ik foto's en artikel-tjes in een decor gebruiken (zie trailer). Herinneringen die op plaatsen zijn achtergelaten. Ze kleven schijnbaar vrijblijvend en nonchalant tegen een vergeelde muur of liggen op een tafeltje.

Niks komt digitaal over, alles moet tastbaar zijn. Een koffievlek op document, een kreuk in een foto. De shots zijn kil. De vormgeving uitgepuurd en spartaans. Ze zijn verfilmd op een locatie waar de ziel uit verdwenen lijkt en de omgeving onbestemd. Vooral in de eerste aflevering, waar misbruik nog amper voor de buitenwereld zichtbaar is, wordt dit stijlelement uitgewerkt. De decors roepen een sfeer op die aanleunt bij het hoofdthema en het tijdvak per aflevering.

In de portretstukken is er geen wetmatigheid.

Vaak op statief gedraaid, soms los. Deze scènes worden meestal door de voice-overs van de slachtoffers begeleid. Shots zijn vaak langgerekt, glijdend en rustig. We geven ook hier ruimte in de shots.

KLANK

Audio speelt een zeer grote rol in de reeks.

Soms horen we getuigenissen op zwart of op een foto.

De telefoongesprekken met Rik, de vraag naar het parket en de Danneels-tapes.

Daaruit spreekt de kracht van de suggestie. Ook wanneer de letterlijke woorden van misbruik, verkrachting of penetratie moeilijk uit te spreken zijn.

In tegenstelling tot een eerste idee, worden er meer voice-overs gebruikt. Het verzacht de toon en we hebben de inhoud meer onder controle. We verlagen daardoor ook de druk bij de mensen voor de camera. Het zijn verre van acteurs.

Interviewbeelden worden alleen in de montage verwerkt als de emotie van het beeld bijdraagt aan de inhoud.

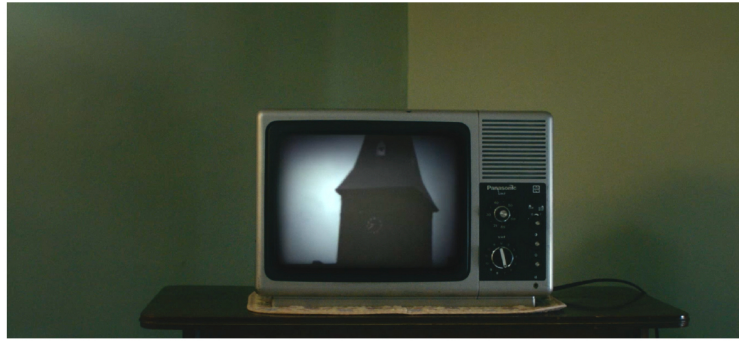
De muziek van Tsar B zal de reeks voorzien van een soundtrack. Justine Bourgeus kan met viool en cello en tweestemmige zang perfect weergeven wat ik in woorden of beelden niet kan.

Een combinatie van woede, kracht en verdriet en toch liefdevol gebracht. Toen ik haar muziek hoorde, heeft me dat een enorme boost gegeven en de vormgeving van de reeks duidelijk gemaakt. Ik ben heel blij om haar aan boord te hebben.

We gebruiken weinig extra's. Sober uitgelichte interviewsets, een zo eerlijk mogelijke benadering op ooghoogte, geen special effects of speciale grafiek. Soberheid is de kracht.

Wel investeren we in een aantal vaste lezers. Met voorkeur werk ik met 32mm en 50mm, net om dat deze lenzen voldoende vrijgeven van omgeving en decor.

Dit alles maakt een heel beheerste en eenvoudige indruk, die nodig is als tegengewicht van een complex verhaal en archiefbeelden.

MOODBOARD

GODVERGETEN

SCENARIO'S

STRUCTUUR AFL.1

AFL.1 DE GROTE STILTE

In deze aflevering vernemen we hoe kinderen jarenlang misbruikt zijn en waarom ze niet in staat zijn hun ervaring naar buiten te brengen. Stilaan wordt duidelijk dat de Kerk hier een verantwoordelijkheid in heeft.

1. ZWIJGEN

- Tijdsbeeld katholiek Vlaanderen
- In de greep van de pastoor: kinderen en ouders
- Isoleren van kinderen
- Inwerken in families

2. GRUWEL

- Broeders van Liefde: sadisme
- Abdijsschool: levens kapot gemaakt
- Gebrek aan bewijs
- Waarheid van een kind is zwak
- Bewijs en foto's verbranden
- Bedreiging en angst

3. ONTSNAPPEN UIT DE STILTE

- Politie en opvoeders komen op
- Kerk beschermt de daders

SCENARIO AFL. 1

PROLOOG

Frankrijk, een landelijk dorp in een doodlopende straat. In de schaduw van de kerk woont Eva, een rank vrouwtje van 87 jaar. Ze zet zich moeizaam achter de computer en recht haar rug. 7 katten omringen haar. Ze klikt haar mails open, een petitie opent 'Stop Vatican Immunity for Sexual Abuse'. Ze sukkelde wat bij het ondertekenen. *'Al 50 jaar lang die schijnheiligheid. Voor ik doodga wil ik de waarheid naar boven brengen.'*

Eva ondertekent de petitie en duwt op de verzendknop.

GENERIEK

Een verborgen geschiedenis

In de hoek van een kantoor ligt een stapel gerechtelijke dossiers. Operatie Kelk ligt te verstoffen in een bureaucratische omgeving. Hieruit volgen uitspraken van kardinalen, mediafragmenten over Operatie Kelk, rechtszaken, slachtoffers die met pancartes voor het justitiepaleis staan,... foto's archieven, jeugdfoto's, artikels, details van briefjes, als kreten uit een vergeten dossier. Uit de generiek blijkt dat we aan de slag gaan met mensen achter de dossiers en hoe ze in de vergetelheid zijn geraakt. Het beeld verdwijnt in de verte. De titel verschijnt: 'Godvergeten'.

ZWIJGEN

Een tiental slachtoffers zetten zich voor de camera. Het zijn mensen van allerlei leeftijden en uit alle lagen van de bevolking. Ze installeren zich bij hen thuis, aan de keukentafel, in de zetel. Eén man zit met de rug naar de camera, en neemt een notitieboek in de hand. De beelden wisselen af met korte fragmenten. Kinderfoto's en jeugdfilmpjes passeren, een katholieke jeugdorganisatie. Blijje kindjes... Een verre herinnering daterend uit de jaren 60, 70, 80.

Het is een vuile herinnering, iets dat je wegduwt. Dat is de reden waarom ze niet konden praten. Soms meer dan 40 jaar:

'Waarom we zwijgen? Nog steeds uit angst. En schaamte.'

'Veertig jaar lang hebben we onze mond gehouden, het is niks om trots op te zijn.'

'Ik voel me schuldig, dat blijft.'

'Ik ben doodzenuwachtig en weet niet of het gaat lukken, maar ik sta op punt om mijn verhaal te doen. Het zwijgen erover heeft tenslotte niks opgeleverd.'

Hun houding verraadt dat sommigen vastberaden zijn, anderen onzeker of boos. We eindigen met Ronny die, gezeten naast een andere man, een knuffelbeer in de hand houdt.

In het gezellig huis, volgestouwd met kitscherige voorwerpen en een grote zetel komen we zo in het huis Ronny terecht. We zien enkele teddyberen en knuffels verspreid over de bank. Op het aanrecht staan enkele blikjes alcoholvrij bier en een doosje met het schema voor een 20-tal pillen. Er huppelt een kat rond met 3 poten.

Hij zegt: *'Waar zal ik beginnen...'*

De man die ernaast zit, zegt: *'Als het niet lukt, zal ik overnemen.'*

Hij neemt zijn hand vast en wrijft hem op de rug. Ronny neemt een slokje van een alcoholvrij blikje bier.

IN DE GREEP VAN DE PASTOOR

Aan de hand van familiefilmpjes schetsen we een beeld uit het katholiek Vlaanderen uit de jaren 60, 70. Kinderen fietsen rond in felle video-kleuren, ouders in kostuum pronken met hun kroost of poseren stijfjes voor de foto. Ze lopen in processies en krijgen in de kerk een kruisje op het voorhoofd. Even later zitten de kinderen netjes uitgedost aan de eettafel van een parochiezaal in bruintinten. Naast hen een priester die het glas heft. Het lijken brave jeugdijaren. *'Mijn jeugd was uiterlijke schijn.'*

We introduceren de protagonisten van deze aflevering: overlevende die dit tijdsbeeld goed kunnen schetsen vanuit hun verhalen en anekdotiek. Enkele onder hen herkennen we uit de proloog. Ze beginnen aan hun verhaal. Vaak offscreen op footage of oude foto's, soms in beeld.

We horen hen praten over de omgeving waarin ze opgroeiden: meestal in katholieke gezinnen, in een autoritaire situatie. Wat de pastoor zei, werd geloofd. In een dorp was er veel sociale controle, maar liep iedereen in het gareel. Er heerste een vorm van beklemming in de dorpen. Dokters, leraars en de rijkere burgerij: alles draait om status. Privileges voor wie braaf volgde, afstraffing voor zij die niet volgden. Schone schijn, alles werd onder de mat geveegd. In die context ontrolt zich het kindermisbruik in de schoot van de Kerk.

'Hij zegende mijn communie terwijl ik de avond ervoor nog in naakt in zijn bed lag.'

Luc, een deftige zestiger zit in het rusthuis naast zijn vader van 91. Alle leven is eruit verdwenen. Luc neemt de krant mee voor zijn vader. De vader kijkt er niet naar en negeert zijn zoon een beetje. We horen: *'Mijn vader was beroepsmilitair, van de harde hand. Het was een kille opvoeding en ik zocht warmte op elders.'*

Luc in een interviewsetting thuis:

Hij vertelt dat de pastoor dat opmerkte en dat met knuffels opving. In het begin was dat aangenaam. Maar dat werd erger en vuiler. Wat begon met een knuffel, werd tongzoenen of seks. De woorden komen er moeilijk uit.

Jeugdfoto's van Luc, ook van bij de scouts.

Luc moest altijd liegen en excuses verzinnen om bij die priester langs te gaan. *'Maar ik kreeg in ruil de beste plaats op de bus. Of goeie cijfers op m'n rapport. Dat geheim mocht in geen geval uitkomen. Mijn grootste angst was dat mijn vriendjes iets zouden vermoeden.'*

Dreiging, het geven van privileges of angst inboezemen, het waren methodes die geestelijken vaak gebruikten, vullen andere getuigen aan. Er was sprake van psychische terreur.

Kinderfoto's van **Jonathan** en zijn familie.

'Wij waren niet rijk, maar mijn ouders deden wat ze konden.'

Jonathan, een magere man zit in een klein huisje, omringd met wat speelgoed en kindertekeningen, is geflankeerd door een te grote hond in de kleine ruimte. We zitten in de rand van Brussel. Het is duidelijk dat hij het niet breed heeft.

'De priester was gewoon verliefd op mij. Iedereen zag hem graag. Mijn ouders ook. Hij bood ons kansen he. En dan nam je die seksspelletjes er maar bij.'

Hij zat verweven in de parochie, het gezinsleven en de jeugdbeweging. Hij had tientallen kinderen die hij misbruikte. Dat werd niet zo ernstig genomen door de buitenwereld.

Luc: *'Hij was vriend aan huis en zat bij ons aan tafel, hij zat verweven in het verenigingsleven met mijn ouders. Hij werd als mijn speelkameraad beschouwd. Je kan dat niet vertellen.'*

Angst heeft het leven van deze jonge kinderen beheerst. De meesten durfden er niet over spreken en voelden zich bovendien schuldig. Misbruik wordt geminimaliseerd, stelt niks voor en bestaat niet.

Slachtoffers denken er met weinig plezier aan terug. Over hun jeugd hangt een waas van hardheid en negativiteit. Kinderdromen werden ontnomen door wat ze meemaakten.

HET INTERNAAT

De camera glijdt over enkele vergeelde foto's uit de scholen van de getuigen, geprikt aan de muur van een huis uit de jaren '60-'70. Een sfeer wordt opgeroepen van internaten van toen. De camera zoomt in en blijft stilstaan bij een internaat. Een claustrofobische benadering die de kijker brengt tot in kamertjes tegenover de slaapzaal, een ziekenboeg, een bureau van een pater. In het internaat zat je gevangen, vertelt **Jan**. Daar kon je niet aan ontsnappen. Ideale omstandigheden om kinderen in hun greep te houden.

'Ik ging maar 1 keer per maand naar huis,' zegt ook **Annemie**, een deftige Limburgse vrouw van 65 jaar. *'Iedereen lag in de slaapzaal en ik moest in een kamertje zonder sleutel. Ook de nonnen deden mee, ze lieten de priester maar begaan.'*

Jan, een vijftiger, vertelt dat hij eerst misbruikt werd in het weekend en dan maandagochtend in de turnles over de bok moest springen. Hij stak wc-papier in z'n turnbroekje tegen het bloeden.

Familiekiekjes, perfecte plaatjes, zijn geprikt aan de muur van een kamertje. Een visualisering van schone schijn. We vernemen hoe geestelijken zich konden nestelen in de geest van de kinderen, en ook die van hun ouders. Ouders gaan al te graag mee in het paaien van geestelijken.

'Mijn moeder waste in het weekend mijn bebloede ondergoed. Daar werden geen vragen bij gesteld.'

Luc zegt dat hij op jonge leeftijd woedeaanvallen kreeg. Maar durfde de oorzaak ervan niet tegen zijn ouders vertellen.

Jan vertelt dat hij gevlucht is uit het internaat. Zijn vader, barstte die in woede uit. Als straf moest hij nog langer op het internaat verblijven. Jan kreeg slaag en sindsdien zei hij:

'Ik hou dit voor mezelf.

Ik duw de herinnering zo hard mogelijk weg.

Ik zwijg.'

Foto's van een fanatiek voetballende jonge Jan.

Hij ziet er tevreden uit, maar het is duidelijk dat dit een vlucht is.

BROEDERS VAN LIEFDE

ARCHIEF

Een promotiefilmpje uit 1970 van de congregatie Broeders/Zusters Van Liefde: een instelling die zich inzet voor zwakke kinderen en kinderen in moeilijke gezinssituaties. Het was een plek waar weerloze kinderen onmogelijk konden opboksen tegen autoriteiten. Bovendien werden ze door ouders geplaatst met alle goeie bedoelingen. Als bescherming en met de intentie hun kinderen een waardig leven te kunnen bieden.

Ronny doet een microfoontje zelf aan, (*'aan mijn lijf komt niemand'*). Hij zet zich op een stoel, klaar voor het interview. Het is duidelijk dat deze man getekend is door een zwaar verleden. *'De naam van die congregatie, ik krijg dat niet over de lippen.'*

Ronny begint moeilijk aan zijn verhaal. Is onrustig, staat soms recht of neemt een sigaret. Wanneer het vertellen over zijn verleden te moeilijk wordt, neemt zijn partner Jan het over. Uit hun samenzijn spreekt bezorgdheid en liefde.

Met stukken en brokken vernemen we wat Ronny meemaakte als 8-jarige jongen in het Christus Koning instituut in Brecht, een prachtig en groot instituut in het noorden van Antwerpen. Ook hij zat er op internaat. Bij het binnentreden zei een pater: *'Gij wordt de mijne.'*

Ronny werd regelmatig uit de klas gehaald en werd in handen gegeven van de broeders. In de kelders namen 3 broeders hem en andere jongens mee. Ze botvierden hun sadisme op kleine jongens. Het was een gruwelijk ritueel dat alle verbeelding tartte, geïnspireerd door de boetedoening van Christus. Er werden stroomdraden geplaatst op geslachtsdelen van jongens, ze werden verplicht elkaar een kroon van prikkeldraad op het hoofd te duwen, elkaar te misbruiken of werden verkracht. Telkens ze naar de kelder moesten plasten ze in hun broek van de schrik en werden ze uitgelachen. Ze werden afgedreigd als ze hun verhalen naar buiten wilden brengen. Wie zou hem geloven?

Hij toont enkele littekens op zijn been, waar de paters hun sigaretten op uitduwden.

(NOOT: We hebben deze getuigenis op papier, mocht het onmogelijk zijn het in beeld te vertellen, laten we de tekst voorlezen door zijn partner of voorzien we grafische ondersteuning of flarden van de tekst.)

De enige troost was Ronny's teddybeer. Maar de paters geboden Ronny de teddybeer te onthoofden.

Sindsdien omringt Ronny zich met knuffelberen.

ZELFMOORD

Dianne, een vrouw van in de 80 in een rommelig appartementje.

Ze scharrelt in kasten en zet zich met enkele foto's binnen handbereik voor de camera. Ze toont een gezinsfoto met haar broers en beide ouders. *'Een liefdevol nest, zegt ze.'*

En mijn broertje Piet, dat was er ééntje uit de duizend.'

Diane en Piet verloren hun oudste broer. De ouders hadden veel verdriet en de moeder ging eraan onderdoor en verzwakte. De moeder wilde Piet afschermen voor haar verdriet en liet hem onderbrengen in de nabijgelegen school, zodat zij in alle rust het verlies kon verwerken. Daarom

gaven ze Piet in handen van Dom Robert, een sympathieke broeder. Zo konden ze een degelijke opvoeding bieden aan Piet.

Hun huis keek uit op het internaat. De ouders waren opgelucht dat Dom Robert het jongste broertje onder hun vleugels nam. Hij nestelde zich in het gezin. Als hij aan huis kwam, werd hij overladen met lof en feest. Het was alsof Dom Robert hun gestorven zoon verving.

Maar Piet had al snel medische problemen. Zijn geslachtsorganen waren ontstoken, de dokter onderzocht amper en vermoedde niks. Hij zei dat Piet wel een geslachtsziekte zou hebben. Die dokters moesten dat geweten hebben, maar ook de andere paters en opvoeders, die keken allemaal weg.

Later vertelde Piet aan zijn ouders over het misbruik. Het werd de moeder te veel. Ze kon dat niet geloven en ze pleegde zelfmoord. 3 jaar later ontnam de vader zich van het leven, Piet zelf volgde 2 jaar later in 1974.

'Hij had 20 jaar met dat misbruik in zijn hoofd rondgelopen'.

Een foto. Dom Robert liep achter zijn doodkist.

Voor Diane het summum van schijnheiligheid. Enkel Diane bleef over en getuigt dit verhaal. Uit haar getuigenis blijkt woede en ongeloof.

De camera rijdt in op foto's: Piet, Dom Robert, de school, het gezinsgeluk, de overlijdensberichten van de ouders....

Wrange overblijfselen van een kapot gemaakt leven.

GEBREK AAN BEWIJS

'Weet je wat het is? Je hebt geen bewijs in handen. Je hebt enkel je verhaal.

Er werd gezegd: dat kind heeft te veel fantasie.'

'Bebloede onderbroekjes, dat betekende niks', zegt Jan.

De beer van Ronny, een foto van een voetballende Jan, een doktersbriefje met een flauw excuus, een slecht rapport. Het zijn vage tastbare bewijzen van een ellendige jeugd.

Op een televisietoestel zendt de openbare omroep zondagsmissen uit en wordt Godfried Danneels tot kardinaal benoemd.

OPVOEDERS

Opvoeders, leraars en directeurs getuigen over hoe ze pogingen deden om het misbruik te melden, maar te maken kregen met dreigementen of ontslag. Het is een collage waaruit blijkt dat de Kerk hen onder de knoet houdt waardoor de ernst van het misbruik niet naar buiten kan komen. Voornamelijk interview. We eindigen met de zaak Bree:

Jos Muylle (Broeders van Liefde)

'We wisten ervan, maar konden niks doen,' zegt een opvoeder van Broeders Van Liefde.

Toen ik het ging melden, werd ik bedreigd met ontslag.

'Stelt u het belang van het kind boven dat van het instituut? Dan zit u niet op uw plaats', zei mijn overste. *Dat zegt genoeg.'*

Paul Van Robaey (Broeders van Liefde)

'Je probeert er iets aan te doen, maar dat lukt niet.'

In de ziekenboeg moesten sommige jongens tweemaal per dag langsgaan om zich te laten onderzoeken. Of ze moesten hem 'verplegen'. Ik zei dan tegen de jongen *'gij zijt niet ziek, terug naar de klas'*. Een andere keer kwam een jongetje terug in de klas en hij zat de hele tijd aan zijn penis te wrijven. Ik vroeg wat er was en de bijtjes hadden hem gestoken???

Iedereen wist het. Ik ben 100% zeker. Opvoeders, leerkrachten, sociaalassistenten, broeders, poetspersoneel, ouders, zelfs politie IEDEREEN... maar nooit werd er effectief iets aan gedaan. Soms waren er ook jongens die het zeiden. Als het erg was en er een klacht van ouders kwam, dan verdween de broeder zagezegd 3 maanden op retraite.

Ex-directeur uit Bree

Een oude man houdt een foto vast van zijn schoolteam uit de jaren '80. Hij duidt een godsdienstleraar aan. *'Ik was directeur van een school waar een pedofiele godsdienstleraar les gaf en wilde de man ontslagen. Maar de raad van bestuur en het bisdom hadden dit ontraden. Ik werd aangeklaagd wegens laster.'* Dat was de zaak van Joseph Corstjens.

'Jef Seks,' werd hij genoemd. Een zaak die heel het dorp Bree beroerde.

OUDERS

Beelden van Bree. Landelijk en afgelegen. 2 huizen recht tegenover elkaar. In het ene huis zitten de ouders Theo en Gerda, recht er tegenover woont dochter Ilse. Door het raam zien we enkel haar silhouette.

De ouders tonen een röntgenfoto van een gebit. *'Dat was voor ons de start.'*

'Wij hadden niks door. Tot ze begon te klagen over tandpijn. Toen de tandarts niks vond en ons doorverwees naar de psychiater, kwam alles eruit. Wij waren in shock.'

De godsdienstleraar had haar een foto getoond van een lijk in ontbinding. Als ze ons zou vertellen over wat er gebeurde, zouden dit haar ouders worden.

Een gebroken man en vrouw van in de 70 zitten voor de camera.

Het zijn **Theo en Gerda**, de ouders van Ilse. *'Verdoofd en verkracht door haar godsdienstleraar op haar 15 jaar. Als je zoiets verneemt stort je wereld in, dan moet je iets ondernemen.'*

Theo is boos en emotioneel. Hij lucht z'n hart voor de camera.

'We zijn begonnen met het schrijven naar het bisdom van Hasselt, bisschop Schreurs. Ze zouden dit wel met de dader zelf bespreken.'

Maar wij waren niet akkoord.'

Toen we weerstand bleven bieden, kwam de bisschop zelf af naar Bree. Hij zat hier aan de tafel. Hij bleef pal achter zijn priester staan. Hij verzocht ons de verslagen van de psychiater te geven aan dader zelf. Dat is toch schaamteloos?

We zien Ilse met de rug naar de camera gericht.

'Je probeert bewijzen te verzamelen van die houding. Dus we probeerden de gesprekken te registreren op audiotape'. Je wilt aantonen dat je gelijk hebt.

(audiofragment ahv scriptie)

Theo en Gerda vertellen: *'De zaak moest en zou intern worden opgelost. Dat wilden wij niet. De zaak was nog niet verjaard.'*

Een indrukwekkende hoop brieven ligt voor hen op de salontafel. Het zijn doktersverslagen en psychiatrische rapporten, therapeutische tekeningen van Ilse en notities, maar ook brieven naar de bisdommen en kardinaal Danneels. De camera ontwaart details: excuses van het bisdom, kribbels en aantekeningen. Duidelijk een strijd die het gezin voerde.

RIJSKWACHT

Mathieu, een ex-rijkswachter van 70 jaar, bestuurt trots zijn auto en rijdt door Bree.

Een parochiezaal waaruit de harmonie weerklinkt, een kerkje, een kruidenier. Lieflijke stillevenen. Hij vertelt dat hij zijn volledige loopbaan daar heeft kunnen opbouwen en dat hij er elke straatsteen kent. Iedereen kent er iedereen. In een dorp als Bree heeft niemand geheimen.

Mathieu installeert zich aan tafel van zijn fermette in landelijke stijl. Zijn vrouw schenkt hem koffie in en verlaat de kamer.

Mathieu vertelt dat er op een dag ouders bij hem kwamen aankloppen op kantoor. Mensen die volledig in paniek waren. Ze vertellen hem over de verdoving en verkrachting van hun dochter door haar leraar godsdienst, een priester uit de buurt. En dat ze geen gehoor kregen vanuit het bisdom.

We horen Mathieu vertellen dat het een heel moeilijke zaak was. Er was geen bewijs.

'Geen DNA, geen video-opnamen, de zaak was al lang geleden. Dus ben ik dat meisje beginnen ondervragen. 10 dagen lang. Maar ook andere mensen. Een collega pastoor zei dat die man al van in de jaren 70 pedofiele neigingen had. En dan systematisch werd verplaatst.'

Hij toont zijn notities van toen. Details van het pv, teksten, bladzijden lang.

'Wij waren daar niet voor opgeleid. Maar mijn gevoel voor rechtvaardigheid heeft me daarin geleid.'

Het kwam er op neer bewijs te leveren zodat die man kon opgepakt worden. Ik ging zorgvuldig te werk en verzamelde de juiste getuigenissen, noteerde die. Een pedofiel pak je niet zomaar.

Samen met Mathieu duiken we het dossier in. We zien details en woorden, verklaringen. Af en toe leest hij er voor, of de camera dwaalt over de notities.

Toen we genoeg bewijzen in handen hadden, besloten we hem op te pakken voor verhoor en hem te confronteren met al de getuigenissen.

Hij kon niet meer ontkennen en zou worden gearresteerd.

Het was middernacht mis. De avond voor we hem zouden arresteren, liep er een telefoontje binnen met de vraag om de zaak te stoppen en verder onderzoek te voeren. De zaak zou moeten verhuizen naar arrondissement Tongeren omwille van een onduidelijke reden. De gerechtelijk politie nam het over.

Mathieu: *'Ik viel van mijn stoel. Zoiets had ik nog nooit meegemaakt. Een pedofiel kon niet direct worden opgepakt terwijl we alle bewijs in handen hadden.'*

Mathieu was er kapot van.

Een fichekaart.

Een **inspecteur van de gerechtelijke politie** vertelt dat de gerechtelijke op het bisdom niks bezwarend vond over de dader, behalve een steekkaart met zijn carrière. Een inspecteur toont zijn pv: we kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat relevante stukken uit het dossier verdwenen zijn. Dus ging die man vrijuit bij gebrek aan bewijs. En de zaak was verjaard.

Een foto van pastoor Joseph C. op de fiets, die door het dorp rijdt. Door het raam van hun boerderij hebben Theo en Gerda zicht op de woning van hun dochter. Ilse heeft nog schrik, dus houden ze nu nog steeds een oogje in het zeil. Dat die man nog steeds hier in de buurt bleef wonen, dat kan niet.

ZWART

Terugkoppeling naar het grote zwijgen
Slachtoffers zeggen dat het onmogelijk is om de stilte te doorbreken in de jeugdijaren. Enkelingen konden bij hun ouders terecht. Zelden werd er overgegaan naar politie of rijkswacht. De jaren vergleden. En bewijs wiste uit.
Mathieu zegt: *'Verjaring van de feiten, dat was 15 jaar nadat een kind 18 jaar is geworden.'*
Oude zaken verjaarden op die manier.

Chris van Humbeeck, een opvoeder zegt:

'Veel jongens waren er niet meer. Ik wilde een klas reünie organiseren. Van ééntje weet je dat hij onder de trein gesprongen is, maar er verdwenen er veel in die tijd. Dat kan toch geen toeval zijn?'

Ronny toont een foto van hem als kind. En een klasfoto.

'De enige troost was dat ik niet alleen was. Erg he, dat dat een troost kan zijn.' Ik ken Alain. Ronny en Alain zaten samen bij Broeders Van Liefde. Ze gingen samen de kelders in van de broeders en verzegelden hun vriendschap met een bloedband.

'Je staat zo alleen voor de rest. Ik had geen thuis, geen leraars die voor mij in de bres sprongen. Er was alleen maar dat afschuwelijke internaat. Een gevangenis. Met hoeveel kinderen waren we? Geen idee. Maar ik ben niet alleen. Dat weet ik wel.'

Ronny staat op. Hij maakt zijn valies en steekt er een teddybeer in. Hij neemt sigaretten en drinkt nog een blikje alcoholvrij bier. Hij neemt afscheid van zijn kat en stapt met zijn partner Jan een taxi in.

De auto rijdt richting weg. *'Twintig jaar psychiatrie, dat is mijn leven.'*
De auto rijdt de stad uit.

EPILOOG

Rik Devillé toont een rijtje kaften, die geklasseerd in zijn kelder staan: *1100 getuigenissen zijn dit. 'Een topje van de ijsberg.'*
Archiefbeeld. Camera's richten zich op priester Vander Lyn, een vader kijkt verslagen in een rechtszaal. Het is duidelijk dat kerkelijk misbruik onder de aandacht komt.

STRUCTUUR AFL.2

AFL.2 DE EERSTE STEMMEN

In deze aflevering vernemen we hoe de intussen volwassen slachtoffers zich omringen door medestrijders en de weg proberen vinden naar justitie en gerechtigheid.

1. LUISTEREND OOR

Jaren 90:

- Weg met dictaturen
- Rik Devillé: een eerste aanspreekpunt

2. DE WANHOOP NABIJ

- Geen reactie bisdommen
- Pedofielen worden verplaatst
- Wanhoopsdaden van slachtoffers en hun omgeving

3. GERECHTIGHEID IN BEELD

- Eerste zaak in de media: Vander Lyn
- Publieke verontwaardiging
- Wereldwijd misbruikschandalen
- Waar blijft België?

SCENARIO AFLEVERING 2

PROLOOG

Foto van de voetballende Jan op latere leeftijd, een jongvolwassene.

Jan zit in zijn kleine huisje tegenover zijn zoontje van 12 jaar oud.

Het is het evenbeeld van Jan zelf, een mollige jongen met een zachte uitstraling. Ze zitten zwijgzaam tegenover elkaar aan tafel. Uit de scene spreekt liefde en bezorgdheid, maar er hangt ook een stilte.

'Dat zwijgen en die schaamte. Dat blijft. Twintig jaar uw ellende proberen voor u te houden, dat is heel moeilijk. Ge wordt zelf papa.'

'Mijn kinderen, die weten het nog niet. Maar ze zouden het moeten weten he. Ge snakt ernaar gehoord te worden.

Maar ge durft niet...'

GENERIEK : een verborgen geschiedenis

In de hoek van een kantoor ligt een stapel gerechtelijke dossiers. Operatie Kelk ligt te bestoffen in een bureaucratische omgeving. Hieruit volgen uitspraken van kardinalen, mediafragmenten over seksueel misbruik en Operatie Kelk, rechtszaken, slachtoffers die met pancartes voor justitiepaleis staan, foto's archieven, jeugdfoto's, artikels, details van briefjes, als kreten uit een vergeten dossier. Uit de generiek blijkt dat we aan de slag gaan met mensen achter de dossiers en hoe ze in de vergetelheid zijn geraakt. Het beeld verdwijnt in de verte. De titel verschijnt: 'Godvergeten'

RIK

Archief: de jaren '90, val van de Berlijnse muur, mensen juichen uitbundig, de laatste dictaturen lijken te vallen en andere iconische beelden die een vrijheid in West-Europa aankondigen. Monumentale beelden waaruit blijkt dat de dingen bespreekbaar werden en vastgeroeste gewoontes werden losgewrikt of in vraag gesteld. We horen Rik Devillé; hij zit aan de keukentafel en vertelt. In de keuken vinden we niks terug van Rik als pastoor op rust. Hij lijkt een gewone burger in een doodgewone keuken. *'Ik was priester, en wilde ook de Kerk in die moderne gedachten brengen, dus schreef ik daar een boek over, De Laatste Dictatuur.'* Het ging over machtsstructuren, zelfs niet over kindermisbruik. Maar dat wilde de kerk niet horen."

ARCHIEF

We zien een perszaal met een lege stoel met daarvoor een naamplaatje Rik Devillé'. De camera zoomt erop in. Jan Van Rompaey leidt een item in: *'We hebben hier een boekvoorstelling, maar de auteur is er niet.'*

De uitgever Kritak bevestigt dat het een rare situatie is, maar dat er een telefoontje was binnengelopen vanuit het bisdom om de dialoog open te houden.

Rik Devillé: *'Ik zat toen thuis te wenen in de zetel, allé, uw eigen boekvoorstelling en ge zijt er niet bij.*

Mensen hebben dit opgemerkt. Iedereen was benieuwd naar dat mysterieuze boek.'

Rik zit in de veranda van zijn huis. Hij heeft zijn telefoon in de hand en luistert aandachtig, af en toe stemt hij begrijpend in met de persoon aan de andere kant van de lijn.

'Door de aandacht voor dat boek hadden de mensen de weg naar mij gevonden.

En ze belden mij op. Daar waren ook mensen bij die in de Kerk misbruikt waren. Ik wist dat wel, maar nu werd dat heel concreet. Dat waren stemmen uit de stilte. Die verhalen waren soms niet aan te horen. Sindsdien is het nooit meer gestopt.'

'Soms hoort ge alleen iemand ademen, die mensen hadden schrik om met hun verhaal naar buiten te komen.'

ZWART

We horen stukken fragmenten van telefoongesprekken en de zalvende en begripvolle toon die Rik typeert.

We zien een wolkendek.

Annemie, een deftige vrouw in de 60 staat in de tuin van een woonwijk in Limburg, staart ernaar en neemt er een foto van. *'Ik hou van wolken.'*

Ze toont een foto op haar gsm. Kijk, deze...Ze toont een wolk van een gezichtje van een engeltje gevormd door een wolk. *'Ik zag er mijn kindje in, dat op mij wachtte.'*

EEN VERZAMELING ELLENDE

In zijn jaren 80 huis doet Rik Devillé een kelder open en stapt naar beneden, een zeer netjes georganiseerde plek waar op een schap een 20-tal kaften staan uitgesteld.

'Ik heb toen een meldpunt opgericht. Ik begon dat allemaal te noteren, die verhalen die binnenkwamen.' Rik neemt er de dikste map uit, 'die van Broeders van Liefde'. Hij bladert erdoor.

Hij zegt, *'Waarom moest ik dit doen, ik was 48 jaar toen ik de eerste notities maakte, mensen die mij hier zouden zien zitten zouden denken: diene is zot.'*

Het is duidelijk dat Rik Devillé verdiept in de notities en de brieven. *'De verschrikkelijkste getuigenissen kwamen bij mij terecht.'* Hij leest een getuigenis voor. Weer een vies verhaal. Hij leest voor: *'Een kind moest naakt en met gestrekte benen de gangen kuisen van het internaat. Ondertussen werd hij van achteren genomen...'*

Details uit de notities, zijn handen doorbladeren de papieren. Rik verdiept zich en kruipt terug in de verhalen.

Of hier..

Rik krijgt het moeilijk. Hij vervolgt het voorlezen van een getuigenis.

'Ik was als 12-jarige verkracht door de priester en had buikpijn. De nonnen kleden me uit. Ze hielpen me bij de bevalling. Ik werd verplicht de baby dood te pitsen. Daarna weet ik niks meer..tja...'

De wolkenfoto in beeld en Annemie die ernaar kijkt.

ZWART

'Dat waren er geen 3, maar honderden telefoontjes he.

Ik was in shock en vond dat je dat niet zo kon laten. Ik begon dit te melden aan de bisdommen, aan kardinaal Danneels en ook aan anderen.' Hij opent een farde en somt op naar welke bisdommen hij allemaal meldingen heeft gedaan van kindermisbruik. *'Alle bisdommen, ze hebben al die brieven gehad, geen antwoorden. Niks. En intussen verjaren de feiten he.'*

BISDOMMEN

Brieven worden opengevouwen door verschillende slachtoffers, - antwoorden van verschillende bisdommen, - en voorgelezen door verschillende slachtoffers. (Jan, Luc, anderen...) Een collage van dezelfde woorden: 'We zullen voor u bidden', 'Valt niet onder mijn bisdom', 'Ik kan niks doen'. Het gedoogbeleid spreekt hieruit en de verontwaardiging van de slachtoffers. Onder hen ook nieuwe gezichten. Een diverse groep suggereert meer dan alleen de hoofdfiguren uit de reeks. We eindigen met iemand die we al kennen, zoals Jan. Of Theo en Gerda de ouders van Ilse. *'Al dat werk, maar we bleven op een muur botsen'.*

Rik Devillé zit achter zijn computer in de woonkamer. Hij opent een excelsheet. We vernemen via Rik Devillé en de slachtoffers dat er een systeem van verplaatsingen werd geïnstalleerd. Van zodra er een klacht was tegen een priester, werd die naar een andere parochie verkast. Rik neemt er enkele documenten bij en leest voor:

Hier Pater X: ...12 keer verplaatst en dan ook naar Brazilië.

Pater Y: ...x keer verplaatst, naar Afrika en terug.

Pater Z: ...van Bree, naar Bocholt, terug Bree...

Theo en Gerda

Bree.

Door het raam van hun boerderij hebben de ouders van Ilse, Theo en Gerda zicht op de woning van hun dochter. De 2 huizen staan tegenover elkaar in een doodlopende straat in Bree. Een godvergeten gat. Theo voor het raam.

'Ge weet dan niet meer wat gedaan he.

Als het bij de rijkswacht al niet meer kan opgelost worden en de bisschop kan niks doen.

Dan laten ze ze maar lopen.'

Een foto van pastoor Joseph C. op de fiets, die door het dorp rijdt.

Theo, de vader van Ilse stond met een jachtpistool te wachten tot de dader voorbij fietste.

Hij wordt emotioneel.

'Je bent radeloos.'

'Ik stond hem hier vaak op te wachten als hij voorbij fietste. Gelukkig heb ik de trekker nooit overgehaald.'

Theo richt zijn jachtgeweer op.

ZWART

DE WANHOOP NABIJ

Gezinsfoto's uit de jaren 90. Trotse vaders en moeders met hun jonge kroost. Foto's passeren het beeld.

Jan: *'Je bent geen kind meer maar wordt volwassen. Je krijgt zelf kinderen. Je probeert je leven uit te bouwen.'*

Gezinsfoto's van familiefeestjes, lachen, een vader met een peuter. Geposeerde familiekiekjes. Banale fragmenten, plezier in een speeltuin, een kersttafel, een familie-uitstap.

Luc: *'Het was bikkelhard. Ik ben later zelf een heel slechte vader geweest. Ik slaagde er niet in liefde te tonen.'*

Als je dan kinderen hebt, dan zie je jezelf en komt alles keihard terug. Die confrontatie is ondraaglijk. En intussen verplaatsen ze die daders, verjaren de feiten en verdwijnen de bewijzen.

Je leeft een kapot leven. Dat allemaal maakt het loodzwaar.'

Een televisie springt aan, jaren 90. Martine Tanghe opent het middagjournaal.

Het VRT-nieuws toont een fragment van een ziekenwagen die aankomt bij het bisschoppelijke paleis. Wanhopige ouders duwen hun comateuze dochter in een draagberrie het bisschoppelijk paleis in om Danneels te confronteren met het toegedekte misbruik. De ouders zijn boos en roepen hun wanhoop uit. Ze zeggen dat Danneels wel afwist van de brieven. Zijn woordvoerder negeert de paniek en sluit de deur voor de pers.

Slachtoffers vinden het moeilijk om hun leven op de rails te houden.

Ook voor Jonathan was het moeilijk om op het rechte pad te blijven. Maar nu omringt hij zich met 3 kindjes en heeft een goeie relatie.

Ronny zegt dat ze in de jaren 90 een leven te hebben geleid van drank en drugs. Hij kampt er tot op de dag van vandaag mee om dit de baas te kunnen.

DE ZAAK HORVATH

Item op het VTM-journaal: priester Horvath is aangevallen in een kapel door zijn voormalige misdienaar die hem herkende op straat. De misdienaar was onder invloed en gaat de gevangenis in. De dader overlijdt aan zijn verwondingen.

Theo staat voor het raam en kijkt op het huis van Ilse.

Hij zegt: *'Ons dochter gaat 3X per week naar de psychiatrie. Ze leeft met angst. Nog steeds. Slapen doet ze nog steeds met het licht aan.'*

Dus houden we haar in het oog, in de hoop dat haar niks overkomt. Door zichzelf of door anderen.' Het is duidelijk dat het opgelopen trauma hun leven blijft beheersen tot nu.

ARCHIEF

De Witte Mars 1996. Burgers over heel België komt op straat om te pleiten voor een meer transparant en beter justitieel beleid. Overweldigende beelden van 300.000 mensen die, gedreven door een groot rechtvaardigheidsgevoel, hun woede uiten voor slachtoffers van misbruik en de ouders van de vermoorde kinderen. De beelden tonen een strijdlust van de ouders en een hele bevolking die achter hen staat.

We horen Rik (en slachtoffers): *'De zaak Dutroux heeft het hele seksuele misbruik in de kerk ondergesneeuwd. Maar er was toch iets meer bespreekbaar. Maar waar zijn de mensen om op straat te komen voor de duizenden kinderen die ook in kelders zaten? Met de bisschoppen voorop in de betoging, achter het kruis...'*

GERECHTIGHEID IN BEELD

Zaak Vander Lyn, deel 1

We introduceren Claude Lelièvre, voormalig kinderrechtencommissaris bij hem thuis. Hij neemt een laptop en bekijkt een fragment van destijds. Hij glimlacht met zijn eigen imposante snor. Het is een fragment uit 1997.

In het fragment wordt de zaak met priester Vander Lyn geduid: een pastoor zou bij een jeugdbeweging enkele kinderen zou hebben misbruikt. De ouders dienden klacht in.

Het fragment toont de reacties vanuit het dorp die zeggen dat Vander Lyn geen dader kon zijn, want hij had een goeie reputatie.

Lelièvre vertelt:

'Ouders komen op een dag naar mijn bureau, en die zaten samen met de dader. Dat was een heel bijzondere situatie. Die man had het misbruik toegegeven, had spijt en meldde dit bij de oversten en bij Danneels, maar die deden niks.'

Ook Lelièvre schrijft naar kardinaal Danneels.

Hij leest voor: *'La personne incriminée jouit par ailleurs d'une excellente réputation. Il y a donc lieu d'examiner la chose avec circonspection.'*

Lelièvre omschrijft de verslagen priester, die wanhopige pogingen deed om te melden bij bisdommen dat hij behandeld wilde worden. Maar hij werd van de ene parochie naar de andere verplaatst...

Anderlecht. De ouders en Jonathan zitten naast elkaar in de zetel in een kleine arbeiderswoning en uit de omgeving blijkt dat ze het niet breed hebben. Ze vormen één stem. Ze fronsen de wenkbrauwen en de vader neemt het woord.

'We konden absoluut niet leven met deze houding van de kerk. Het was een lachertje. Wij zijn naar de politie gestapt. Als ze zoiets met uw kind doen en die dader wordt niet gehoord.'

Commissaris Nathalie Barthel, een nette vrouw van 46, was commissaris op de zaak. Ze zit achter haar bureau. Gestaaft met archief en foto's en krantenartikelen.

'Het was de allereerste zaak die na Dutroux in de media werd gevoerd.'

Die ouders staan bij mij, en ik heb Jonathan ondervraagd, dat staat op tape.

Ik heb dat onderzoek gedaan en bewijzen gevonden: foto's van jongens hingen op de priester zijn kamer. De priester werkte echt goed mee, gaf namen van slachtoffers en bekende. Heeft het gemeld, maar kreeg geen gehoor. Dat is schrijnend he. Die man riep aan zijn oversten: 'Ik ben ziek, help mij.'

ARCHIEF

Uit het journaal: Er wordt een huiszoeking georganiseerd in het bisschoppelijk paleis te Mechelen. De woordvoerder van kardinaal Danneels, die we herkennen van de ouders die met hun dochter in coma de deur open deed. Hij minimaliseert: *'Het gaat om personeelszaken, vandaar het onderzoek.'*

Rechter Deboyser vult aan: *'Het is een zaak waaruit ik zag hoe de Kerk in elkaar steekt.'*

ARCHIEF

Rumoer in de rechtszaal. We herkennen de toen jonge rechter Deboyser. De camera filmt 2 grijze fluwelen stoelen vooraan in de zaal. Reporter leidt het item in: *'Nog nooit eerder gezien op een proces, er worden fluwelen stoelen bijgeschoven.'*

De ouders van Jonathan staan wat onwennig in de rechtszaal.

Er is veel pers aanwezig. Camera's staan gulzig te wachten op de dader. Ook de ouders van Jonathan zijn omringd door advocaten. Iedereen wacht op de uitspraak. Danneels kiest ervoor niet gefilmd te worden.

De actoren worden in het fragment belicht: Lanneau, Danneels hulpbisschop die wegkeek, de ouders van Jonathan en rechter Deboyser. Lanneau vindt dat een uur een jongetje kussen op de mond, niet zo schadelijk is, zo zegt de reporter van dienst.

De uitspraak door Deboyser is duidelijk: Lanneau en Danneels worden aangeklaagd voor schuldig verzuim. De dader krijgt 6 jaar gevangenisstraf en Danneels moet 500.000 fr betalen. De reporter eindigt met *'jammere zaak, want maandag start de Kerk met een meldpunt voor misbruikte kinderen.'*

De priester wordt onder de fotoflitsen naar buiten geleid.

Camera's stellen zich op in een drukke perszaal, wachtend op een reactie van de kardinaal.

De ouders en Jonathan:

'Ze zullen het nooit leren, de echte grote schuldige is niet alleen de priester. Die had schuldinzicht, maar wel de bisschoppen, die jarenlang wegkeken.'

ARCHIEF

Op televisie storten cameraploegen zich op kardinaal Danneels die zich in een uitgebreide persconferentie verdedigt. Danneels zegt dat hij de mensen die problemen vertoonde altijd verplaatste. Hij veroordeelt het gedrag van de priester maar vindt dat hij geen schuld treft. De Kerk zal denken over een oplossing en een telefonisch meldpunt voorzien.

Slachtoffers reageren verontwaardigd: dat was een oplossing die niet veel waard was volgens hen.

OPLOSSINGEN VANUIT DE KERK

ARCHIEF

Een camera zoomt in op een telefoontoestel. We horen een antwoordapparaat met een bizarre boodschap. Een nogal koele stem zegt: *"Welkom op het meldpunt voor kerkelijk misbruik. U kan zich melden elke woensdagavond tussen 17u en 19u."* Enkele anonieme getuigen vinden het lachwekkend dat er op die manier met zulke verhalen wordt omgesprongen.

ARCHIEF

We tonen hier een fragment met Danneels en bisschop Vangheluwe. Hij wordt voorgesteld als een progressieve kardinaal die een oor heeft voor de gelovigen in de Kerk en meegaat op de moderne samenleving. Danneels zou getipt worden als nieuwe paus. Hij is geflatteerd met deze uitspraken.

Via archieffragmenten wordt de woede van het volk opgebouwd. De onderlaag van de bevolking laat zich meer en meer horen. Regionale televisiefragmenten en kranten die berichten over

verplaatsingen, misbruik en priesters. Enkele mensen komen op straat en laten hun stem horen. Ze staan op de stoep met foto's of slogans en klagen de schijnheiligheid aan. Er ontstaat een reactie tegen de Kerk.

Het woord 'doofpot' valt regelmatig.

'De schandalen werden zichtbaar, maar er werd niet voldoende gevolg aan gegeven.'

Rik: 'Het was de periode dat ik al begon af te spreken met advocaten Christine Mussche en Walter Van Steenbrugge. We deden dat geregeld op zaterdagen, onbetaald en met slachtoffers aan onze zijde. We voelden dat we een vuist wilden maken tegen onrecht.'

ARCHIEF

Priester Borremans komt als koorleider in beeld op het huwelijk van Filip en Mathilde terwijl er een onderzoek tegen hem liep in verband met pedofilie. De publieke verontwaardiging groeit.

Rechter Deboyser zegt: *'De zaak Vander Lyn was nog niet afgelopen of Borremans verscheen in beeld'*. De ouders van het kind dat misbruikt werd, wordt omringt door medestrijders en komen op straat. Mensen reageren emotioneel.

Internationaal borrelt het. Wereldwijd komen misbruikschandalen naar buiten. Onder andere in Oostenrijk. De kardinaal van Wenen wordt beschuldigd van seksueel misbruik en wordt op non-actief gezet. Ook in Polen stromen aangiftes van misbruik binnen. Maar in België is er blijkbaar nog niet veel te melden. In De Standaard verschijnt een artikel met als kop: *'Wanneer is het aan België?'*

PETER ADRIAENSSENS

We introduceren Peter Adriaenssens in een ontspannen omgeving. Hij wordt voorgesteld als psychiater die onlangs op pensioen ging. In zijn kantoortje of thuisomgeving duidt hij het volgende: *'Die meldpunten van de Kerk, die werden uitgebreid. Er werd aan mij gevraagd om ze op mij te nemen (...) Zo is eigenlijk de commissie Adriaenssens geboren. Ik wilde slachtoffers of overlevende beluisteren en registreren. En bekijken hoe we op psychologisch vlak die slachtoffers konden bijstaan. Een verzoenend resultaat wilden we bekomen. En niet, zoals eerder het geval was, via uitbetalingen van slachtoffers.'*

Peter Adriaenssens: *'Ik zat op dat moment in IJsland.*

Ik kreeg telefoon van één van mijn medewerkers. En ik kon niet terug want de vulkaan was daar uitgebarsten.'

Hij haalt het moment zo goed mogelijk voor ogen.

'Ze belden me om te zeggen dat de neef van de bisschop naar de commissie had gebeld. Hij zei dat hij misbruikt werd gedurende 10 jaar.

En dat hij dreigde met bewijs, als hij niet zou aftreden.

Dat was de bom natuurlijk.'

EPILOOG

Dozen vliegen door het bisschoppelijk paleis.

Roger Vangheluwe duwt de camera weg.

Het is duidelijk chaos in justitie en de wereld richt zijn spotlights in 2010 op België.

Een man zet zich voor de camera, maar met de rug naar de lens gekeerd.

STRUCTUUR AFL.3

AFL.3: DE BOM

Door een beschuldiging aan het adres van bisschop Vangheluwe, wordt kindermisbruik publiek kenbaar gemaakt. Operatie Kelk wil tabula rasa maken met kindermisbruik, maar de Kerk lijkt daar niet klaar voor.

1. STORTVLOED AAN VERHALEN

- Mark Vangheluwe ontsteekt de bom
- Massaal meldingen

2. GROTE INVAL

- Operatie Kelk: op zoek naar bewijsmateriaal
- Hoop of walging bij de slachtoffers

3. TELEURSTELLING

- Start juridische veldslag
- Onderzoek nietig verklaard
- Ontgoocheling slachtoffers en medestrijders

4. BEWIJS IN HANDEN

- Danneels-tapes: bewijs van schuldig verzuim?
- Schokgolf rapport Adriaenssens
- Tegenreactie kerk:
 - Volkswuede
 - Shockerend interview

SCENARIO AFL.3

PROLOOG

ARCHIEF

Persconferentie ontslag Vangheluwe.

Drukte, camera's en flitslampen. Op 23 april 2010 leest de woordvoerder van Roger Vangheluwe op een persconferentie een verklaring voor waarin de bisschop bekent dat hij jarenlang 'een jongen uit een bevriende omgeving' seksueel heeft misbruikt. Hij leest een brief voor van Roger Vangheluwe.

Mark Vangheluwe, een man van nu 52 jaar, zet zich voor de camera, met zijn rug naar de lens. Hij neemt ook een brief ter hand, het zijn de originele teksten van het boek 'Brief aan de paus', waarin hij zijn verhaal op een zeer persoonlijke en opvallende manier uit de doeken doet en zich rechtstreeks tot de paus richt.

'Beste paus, wees eens eerlijk, wat nonkel gedaan heeft, is geen kleine zonde, een dwaling kun je het ook niet noemen. Het was meer dan een spelletje of een relatietje, zoals hij het vertelde live op tv. Ik was nog geen vijf jaar oud. Het feit dat hij toen over mijn leven besliste, het een andere wending gaf, maakt me tot op heden nog razend en het verlamt me van boosheid.'

GENERIEK

een verborgen geschiedenis

In de hoek van een kantoor ligt een stapel gerechtelijke dossiers. Operatie Kelk ligt te verstoffen in een bureaucratische omgeving. Hieruit volgen uitspraken van kardinalen, mediafragmenten over Operatie Kelk, rechtszaken, slachtoffers die met pancartes voor het justitiepaleis staan,... foto's archieven, jeugdfoto's, artikels, details van briefjes, als kreten uit een vergeten dossier. Uit de generiek blijkt dat we aan de slag gaan met mensen achter de dossiers en hoe ze in de vergetelheid zijn geraakt.

Het beeld verdwijnt in de verte. De titel verschijnt: Godvergeten.

BEKENTENIS VANGHELUWE

Vervolg persconferentie. Camera's flitsen

Reporter: *'Na Dutroux in '96 waren er al klachten, maar een bisschop, dat is nooit gezien. Bij ons is het stil gebleven. Tot vandaag dus.'*

Peter Adriaenssens komt in beeld, gezeten naast een emotionele aartsbisschop Léonard.

Internationaal wordt het schandaal opgepikt en er volgt een verslaggeving vanuit verschillende landen. De spotlights staan op België. Vangheluwe biedt zijn ontslag aan en wordt ondergebracht in een klooster om te bezinnen.

Slachtoffers halen het moment voor ogen wanneer ze die beelden van de persconferentie voor het eerst zien. Zeker voor Mark en zijn gezin is het nagelbijten tot het 'extra journaal' begint.

Mark: *'Rond kwart voor elf schakelde ik de tv aan en maakte me klaar om te kijken. Hetgeen te gebeuren stond had ik zelf gewild, ik had ervoor gestreden dit te bereiken en zat klaar om de show*

te aanschouwen. Een live-performance van het instituut. Mijn hoofd woog zwaar en bonsde bij elke beweging. Ik voelde me misselijk worden.'

Emmanuel zit naast zijn vrouw in de zetel. Hij is nog steeds aangedaan:

'We zaten met ons gezin samen naar tv te kijken. Ik kon het niet aan. Ben bruusk opgestaan uit de zetel, vechtend tegen de tranen. Mijn zoon van 12 jaar keek mijn vrouw aan en zei: 'Is het dat wat papa ook heeft meegemaakt, is het daarom dat hij zo is?' Die avond hebben we lang aan de keukentafel gezeten en heb ik alles verteld. Dan ben ik ook naar de commissie-Adriaenssens gestapt.'

ARCHIEF

Vervolg van de persconferentie waar Peter Adriaenssens zegt dat seksueel misbruik te maken heeft met machtsmisbruik, je mond moeten houden. 'Daar is vandaag een einde aan gekomen.' Er gaat opluchting van uit.

Getuigenissen van verschillende slachtoffers worden gemonteerd tussen de archieffragmenten en de bedrukte sfeer die er heerst op de persconferentie. Ze vullen elkaar aan en tonen aan dat er een waaier van reacties passeert: van opluchting, over woede tot ongeloof. In detail omschrijven ze hoe ze zich voelden op het moment dat het nieuws bekend werd.

'Plots kwam het eruit en heb ik mijn vrouw alles verteld. Mijn geheim waar ik al 20 jaar mee rond liep'.

Jan zegt dat hij zijn verhaal begint neer te schrijven, dat had hij nog nooit gedaan. Het gulpte uit zijn pen, wenend heeft hij alles gemeld en daarna de brieven weggegooid.

'Doordat het misbruik in de Kerk zulke proporties aannam, voelde ik een vreemde kracht in mij, een kracht die ik niet kende. Het deed deugd te weten dat ik niet alleen was.'

We treffen Peter Adriaenssens nu, 12 jaar later, aan in zijn kantoor of thuis.

'Twee uur na de persconferentie beginnen al die verhalen binnen te stromen. In de eerste 7 dagen komen 200 nieuwe verhalen binnen. In de 3 weken erop nog 50 per week. Zonder de zaak Vangheluwe zouden nog meer mensen met hun geheim zijn blijven zitten. Daar ben ik zeker van. Ze hadden hun verhaal in alle vertrouwen verteld en ik had beroepsgeheim. Dat mocht niet geschonden worden.'

EVA

Een afgelegen dorp in Normandië. Een huis tegenover de kerk. We komen terecht bij een mager, oud maar pittig vrouwtje, Eva. Ze is 87 en spreekt Gents met een Franse tongval. Haar misbruikverhaal is het oudste gekende in de Belgische kerkgeschiedenis.

Eva laat een portret zien van haar op 14 jaar: 'In 1948 ben ik herhaaldelijk aangerand door een pater die ik in vertrouwen nam. Die man liep vrij en ik werd veroordeeld en geïnterneerd. Ik heb nog altijd een strafblad nu. Waarom? Dat is de wereld verdraaien. Toen dat nieuws van Vangheluwe uitkwam, dacht ik: zie je wel dat ik gelijk heb.'

'Ik belde naar Rik Devillé. Ik had vertrouwen in die man', zegt Eva. 'Bij Rik kon ik mijn verontwaardiging uiten. Die man kon ongelofelijk goed luisteren, die heeft een engelengeduld. En ik bel hem nu nog he.'

Rik zegt: *'De telefoon stond hier roodgloeiend toen. Dat was ongezien. Vanaf 's morgens 7u tot middernacht. Mijn bloeddruk steeg boven de 20 en de dokter adviseerde om af en toe te luchten in mijn tuin.'*

Rik Devillé zit achter zijn computerscherm in zijn woonkamer. Hij toont hoe hij te werk ging. Hij probeerde een overzicht te maken van alle nieuwe verhalen die binnenstroomden en rangschikte het aantal misbruiken per congregatie. Hij verzamelt er honderden. De Broeders van Liefde en de Salesianen ruim op kop, als het aankomt op het aantal officieel aangegeven gevallen van misbruik.

En de berichtgeving die kwam direct op gang. Artikels en beeldfragmenten over het schandaal. De pers bulkt ervan.

Rik vertelt dat hij Peter De Waele, hoofd van de Cel Pedofilie van de Brusselse federale gerechtelijke politie, contacteerde toen hij in de krant las dat hij zich met de zaak zou bezighouden. Rik had vertrouwen in de pedofilie-speurder die hij begin jaren negentig al eens toevallig ontmoette. Toen al adviseerde hij Rik om met de meldingen naar de lokale politie te stappen. Bij de zaak Vangheluwe aarzelt Rik dan ook niet om hem te bellen. De Waele komt met een collega meteen naar Riks huis en voert hem én zijn dossiers naar het politiekantoor. De eerste echte inbeslagname van Operatie Kelk.

Rik vertelt: *'Ik wilde graag dat de dossiers naar justitie gingen en wou ze aan hem toevertrouwen. Ik herinner me dat Peter en z'n team uiterst omzichtig waren omdat ik priester was. Mag dit wel van het biechtgeheim? Hoe moeten we dat aanpakken? Ze hadden precies schrik om eraan te beginnen terwijl ik zei dat het mocht, als ik maar kopieën kreeg. Uren zat ik te wachten in een kamertje. Uiteindelijk namen ze een aantal stukken in beslag. Als gekken begonnen ze te kopiëren maar op één dag was dat niet gedaan, zoveel had ik al in bezit. Het waren de eerste stukken in het gerechtelijk onderzoek.'*

Een kopieermachine maakt kopieën van details: Riks notities worden dubbel gedrukt.
'De getuigenissen lagen nu bij de federale politie, dat was wat mij betreft goed nieuws.'

ARCHIEF

Persconferentie Godfried Danneels

Tegenreactie van de Kerk: ze organiseren een persconferentie. Camera's storten zich op kardinaal Danneels. Die verdedigt zich fel tegen de beschuldiging dat hij zou meegewerkt hebben aan een doofpotoperatie en verklaart dat hij zich niets kan herinneren. In voxpops reageren mensen op straat met ongeloof. Er was een grote vertrouwensbreuk, niet enkel voor de slachtoffers, maar ook voor de man in de straat. *'Wie moeten we nog vertrouwen? ...'*

'Jaren is er weggekeken, we zijn Mark Vangheluwe erg dankbaar dat hij het lef had zijn misbruik naar buiten te brengen.'

'Ik liet me onmiddellijk ontdopen,' zegt Jan. Ook andere slachtoffers verliezen hun geloof; anderen houden er net aan vast.

START OPERATIE KELK

Aan de hand van archief en oude foto's herkennen we Peter De Waele uit de vorige aflevering. (nvr. Hij specialiseerde zich in kindermisbruik n.a.v. de zaak Dutroux.) *'Ik sta erom bekend dat ik alleen waarneembare zaken noteer. Niet 'het kind heeft verdriet', maar 'het kind huilt'. Dat was mijn*

handelsmerk.' In archiefbeeld zien we de jonge Peter De Waele in actie ten tijde van Dutroux. 'Ik was specialist inzake kindermisbruik, had al jarenlang ervaring als pedofilie-speurder.'

We introduceren Peter De Waele nu: hij ziet er ziek, bleek en moe uit (een gevolg van zijn gevecht tegen kanker). Vanuit zijn zetel vertelt hij:

'Op een dag zit Godelieve Halsberghe voor mij, de voorgangster van Peter Adriaenssens in de commissie Adriaenssens en een belangrijk opvangpunt voor slachtoffers. Ze was toen al bejaard. Ze zegt: 'Danneels zei me dat er verborgen dossiers in de crypte liggen in de kathedraal van Mechelen'. Ik noteerde dat op een pv, en schreef erbij 'mevrouw Halsberghe lijkt verward'. Omdat ze zei dat ze een koffie ging halen en met champagne terugkwam. Ik had het gevoel dat ze niet helder was.

Dat woord 'verward' is heel belangrijk. Het was de eerste keer dat ik een subjectief oordeel zette in een pv. Die pv bracht ik naar de betrokken procureur. Die was enthousiast en wilde direct actie ondernemen...

Je mag je niet door emoties laten leiden op zo'n moment. Ikzelf ben ook geen katholiek, maar je moet koel blijven.

Achteraf gezien is dat misschien te snel gegaan...'

ARCHIEF

Chaos en drukte in de straten van Mechelen en in Leuven. Het lijkt wel een scene uit een true crime. Politie mannen met een materiaal koffer en een breekijzer stappen af op de crypte in de kathedraal van Mechelen. Danneels stapt mee door de straten. Journalisten brengen verslag uit: er worden huiszoekingen georganiseerd in het aartsbisschoppelijk paleis in Mechelen, in het graf van kardinaal Mercier, bij de Commissie Adriaenssens en in de privéwoning van kardinaal Danneels. Men gaat op zoek naar verdoken en weggestopte documenten waarover Halsberghe tipte. Maar daar vinden de speurders niks.

Wel nemen simultane politietroepen dozen mee vanuit het bisschoppelijk paleis te Mechelen, waar net een bijeenkomst van bisschoppen aan de gang was.

Tientallen dozen aan mogelijk bewijsmateriaal vinden vanuit het bisdom de weg naar het parket. De kartons vliegen door het raam van het bisschoppelijk paleis en worden onder het oog van de camera's weggevoerd. Cameraploegen hollen achter de beelden aan als hongerige wolven. Het werd wereldnieuws.

Slachtoffers getuigen over Operatie Kelk en hoe zij dit moment ervaarden. Hun reacties begeleiden de beelden.

ARCHIEF

We zien beelden van auto's die bij de commissie-Adriaenssens dozen wegnemen en in de kofferbak van een auto leggen.

Op de beelden van de inval horen we slachtoffers reflecteren.

Voor sommige slachtoffers valt de hoop weg. Nu worden hun getuigenissen aan het parket overgelaten, maar in wiens handen komt dit terecht? Ze zijn er niet gerust in.

De politiewagens rijden weg met de dozen.

'Ik vond het vreselijk. Mijn geheim, zo intiem, zat daar in die dozen die zo door het raam vlogen. Wie kon dat allemaal gaan lezen? Bij de commissie Adriaenssens had ik alles in vertrouwen voor het eerst voor het eerst verteld. Hoe frequent ik oraal de priester moest bevredigen en hoe ik als 13-jarige gepenetreerd werd. Door die inval voelde ik me opnieuw in mijn blootje gezet maar tegelijk was ik content er eindelijk aandacht kwam. Zo dubbel voor mij.' (Trudo)

'Ik zag de beelden vanuit hier, in Frankrijk. Ik vond dat goed. Waarom moesten ze dat intern gaan regelen, een commissie van de kerk. Misdrijven horen bij het gerecht. Zo simpel als wat. En die maken dan wel uit wat verjaard is en wat niet.' (Eva)

ARCHIEF

Journal: *"Commissie-voorzitter Peter Adriaenssens legt zijn functie neer. Reden is de inbeslagname van alle 475 dossiers van de commissie door justitie."*

Peter Adriaenssens: *'Ik ben in shock. Ik kan zo niet meer werken. Die mensen hadden hun verhaal in alle vertrouwen verteld. Dat is nu weg.'*

ARCHIEF

Journal: Parketmagistraat Jos Colpin: *'Ik vind het normaal dat dat soort zaken onmiddellijk naar het gerecht gaan om er een ernstig onderzoek op te doen. Het gaat toch over ernstige feiten. Waarom de een naar het gerecht en de andere niet?'*

DOZEN: kinderporno ja of nee

Close-ups van de dossiers van Operatie Kelk: flarden van brieven naar bisdommen, papieren, handgeschreven teksten, communieprentjes en loonfiches. Details geven weer wat de mogelijke inhoud van een dossier is. Sommige stukken worden gekopieerd, andere details gescand.

Peter De Waele vertelt: *'Massa's noodkreten van slachtoffers waren dat. Alles werd gescand, dat gebeurde met een zoekmachine op woord. En dat gaat heel snel. Porno, misbruik, verkrachting, ... In het archief staken ook brieven tussen procureurs en katholieke oversten.'*

'Op de harde schijf van Vangheluwe werd in eerste instantie niets gevonden. Totdat ons team iets grondiger keek. Een vracht aan porno, waaronder kinderporno. En ik ben zeker, met mijn ervaring, ik wil niet stoefen maar op het parket was ik vaak de expert. Wanneer wij 10.000 foto's vonden van porno en 3 van kinderporno mocht het van mij geklasseerd worden, maar bij Vangheluwe zaten we aan 20 of 30 items. Ik maak dus mijn pv 'bezit kinderporno'. Geen twijfel. Ik heb dat zo gemeld. Dat was kostbaar bewijsmateriaal.'

Peter De Waele zit voor de camera en zucht.

'Ge moet weten: als er een pv wordt gemaakt, moogt ge gericht huiszoeken doen.'

Er was maar één pv. Via Halsberghe voor de crypte in de Sint-Romboutskathedraal. Maar voor de rest waren er geen duidelijke aanwijzingen. Niet voor de huiszoeking bij Adriaenssens; niet voor het aartsbisschoppelijk paleis. Dat was de achillespees natuurlijk.'

HUISZOEKING NIETIG, terug naar af

Kort na de inval worden de huiszoeken bij de commissie-Adriaenssens dan ook nietig verklaard. Iets later worden ook de huiszoeken in het aartsbisschoppelijk paleis en in de privé-woning en het kantoor van Danneels als onwettig bestempeld. De in beslag genomen dossiers mogen niet meer in het onderzoek gebruikt worden. Fernand Keuleneer, advocaat van de bisschoppen: *'Het hof heeft geoordeeld dat de onderzoeksrechter zijn boekje te buiten is gegaan, dat hij het kader van zijn opdracht heeft overschreden.'*

ARCHIEF

De jonge Christine Mussche reageert: *'Een zoveelste klap voor de slachtoffers. Openheid naar stukken en waarheid wordt bemoeilijkt.'*

Jan: *'Eerst betuigen ze hun spijt, voelen ze zagezegd mee met de talloze slachtoffers en tegelijkertijd nemen ze een dure, gewiekste advocaat onder de arm om mogelijke bewijzen proberen achter te houden. Ik werd woest.'*

Peter De Waele: *'Het was een teleurstelling: er zat meer in. Speurders konden maar 54 van de 5.000 dossiers bestuderen.'*

Slachtoffers en Rik: *'Dat er wegens een procedurefout alles wordt lam gelegd. Er was wellicht strafbaar bewijs voorhanden. Maar dat werd dus nietig verklaard.'*

Ook de slachtoffers reageren verbaasd. Hoe kan het dat zo'n onderzoek niks waard is?

Eva zegt: *'Weet je wat dat is, schuldig verzuim? Dat is weggijken van iemand in nood. Maar dat bewijs was er niet. Niet met honderden brieven naar de bisdommen!'*

ZWART

DANEELSTAPES

Mark Vangheluwe leest een stukje uit zijn boek:

'Beste paus,

Ik vroeg de bisschop via de telefoon een afspraak te regelen met de baas, zijn overste, de aartsbisschop of misschien uw voorganger. Dat probleem moest eens en voor altijd uit de weg geruimd worden.

Nonkel voelde nattigheid en zag het einde van zijn carrière reeds eindigen in mineur. Dat mocht hij niet laten gebeuren. Hij stond mat, zoals ze in schaakkringen zeggen, en kon geen kant meer op. Als enige uitweg stelde hij het vertrouwen in de kardinaal. Enkel zijn vriend kon hem uit de penarie redden en niet de aartsbisschop.'

Een dictafoontje draait. Audio springt aan.

We horen fragmenten van de Danneelstapes. (NOOT: indien niet mogelijk: herinlezen)

Slachtoffers vinden eindelijk een bewijs van schuldig verzuim en dragen Mark Vangheluwe op handen.

Eva: *'Ik was verbijsterd en tegelijk bijna euforisch. Die jongen had al mijn respect. Zo lang mismeeesterd door iemand uit zijn eigen familie dan nog en toch het lef om dit te doen. Eindelijk de leugens doorbreken. Alle monden zouden nu moeten opengaan.'*

'Dat bewijs was overweldigend.'

Advocaat Christine Mussche bevestigt dat het gesprek perfect de houding van de Kerk bloot gaf. *'De enige reden waarom ditmaal de zaak naar buiten gekomen is, heeft alles te maken met het feit dat Marc Vangheluwe een opname gemaakt heeft van een gesprek met zijn oom, bisschop*

Vangheluwe, en kardinaal Danneels. Anders zou het voor de zoveelste keer een gesprek geweest zijn waar men van alles belooft, maar niets doet.'

Bepaalde feiten in Operatie Kelk en de Danneels tapes waren overduidelijk bewijs maar Danneels werd door de rechtbank volgens de advocaten en de slachtoffers niet ernstig onderzocht. Door de zaak dusdanig lang te laten aanslepen, trad ook verjaring in.

Jan: 'De rechtbank besliste dat de klacht voor schuldig verzuim onontvankelijk was omdat ze geen « samenhang » kon vinden in de verzamelde klachten van alle overlevers. Elke overlever moest apart de zaak voor de rechtbank brengen, wat uiteraard een juridische absurditeit was.'

Slachtoffer: 'Wij zijn wel de stem van honderden kinderen die seksueel misbruikt geweest zijn. Het moest maar eens in een andere sector geweest zijn, zoals in de sport.'

RAPPORT ADRIAESSENS

Pers en cameraploegen staan klaar op een persconferentie.

Camera's richten hun lens op Peter Adriaenssens. 2 weken na het uitbrengen van de tapes, op 10 september 2010 stelt kinderpsychiater Peter Adriaenssens zijn rapport voor over seksueel misbruik binnen de Kerk op een druk bijgewoonde persconferentie. Journalisten en de hele samenleving vernemen voor het eerst de draagwijdte van de problematiek. Het is een emotioneel betoog waarin hij de bisschoppen dwingt dit verslag integraal te lezen. Overal in Vlaanderen werden kinderen het slachtoffer van nietsontziende pedofielen paters, priesters en broeders. De feiten zijn gruwelijk.

Terug in het nu.

Aartsbisschop Léonard: 'Het is precies wat we wilden, dat er transparantie zou komen en dat de waarheid aan het licht zou komen. Er is ook plaats voor vergeving maar dat moet komen na een lang proces van waarheid... Ik heb ook al daders en slachtoffers ontmoet en het kan tot een echte bevrijding leiden.'

We ontmoeten terug de slachtoffers thuis

Jan, Luc, Eva, Marc, Emmanuel, Annemie, ... Ze herinneren zich de kern van de zaak: het misbruik. Ze bladeren door de getuigenissen en worden er stil van. De woorden van Peter Adriaenssens hebben tot op de dag van vandaag impact op het leven nu.

'Als de Kerk nu geen bewijzen genoeg had om hun fouten toe te geven, dat zou toch onmogelijk zijn.'

In straatinterviews uit 2010 reageert de hele bevolking onthutst, ook bij politici is er een gevoel van schaamte. Ook de bisschoppen en de paus reageren met afschuw.

Een reactie van de Kerk laat niet lang op zich wachten. Een week later al zetten ze een nieuw initiatief op poten. Bisschoppen verzamelen zich op een persconferentie. Buiten staan slachtoffers met kinderfoto's op de stoep, ze hebben pamflettes vast. Rik Devillé die graag de persconferentie wilde bijwonen, wordt tegengehouden door een veiligheidsbeambte en buiten geduwd. De priester mag niet binnen omdat hij geen perskaart heeft. Hij roept de veiligheidsbeambte na: *'We willen alleen maar luisteren!'*

Een pijnlijk beeld.

Emmanuel: *'Daar stonden we met onze foto's. San, Linda, ik, ... Ze weigerden ons de toegang en smeten Rik respectloos buiten maar daar voor de camera's namen we het woord. Dat konden ze niet verhinderen.'*

Mgr. Johan Bonny vanop de persconferentie: *'In opvolging van de commissie-Adriaenssens denken wij aan een centrum... voor erkenning, heling en verzoening.'* Bonny doet een oproep aan daders om zich te melden. Er wordt een telefoonnummer gelanceerd 'het oor van de Kerk' waarin mensen en daders zich kunnen melden.

'Absurd. Alsof die dat gaan doen, diegenen die denken dat ze alles te zeggen hebben, dat ze de macht hebben, die gaan niet naar hun overste of politie. En slachtoffers gaan zich ook niet massaal daar melden. Ge gaat toch geen hulp vragen aan een betrokken partij. Aan mensen die misdaden tegen u gepleegd hebben, dat kan niet.' (slachtoffer)

Walter Van Steenbrugge pleit voor een vergoeding i.p.v. het op te lossen via de kerk. Rik Devillé zegt in het journaal dat dit nutteloos is, dat de bisdommen de dossiers al jaren kennen en naar het Vaticaan hebben doorgesluisd.

Ouders van Ilse: *'Meldpunten... we hebben er onze buik vol van. Dat blijft altijd maar sudderen en intern opgelost.'*

Luc: *'Schandalig dat ze ons niet aux sérieux nemen. Het blijft altijd bij vergiffenis, maar een echte straf blijft uit. Of op z'n minst een degelijk inzicht in de feiten. Sorry, we waren fout. We waren op de hoogte, dat is er nooit gezegd geweest.'*

VANGHELUWE CONTINUES

Schokkerige beelden vanuit een klooster in Frankrijk, een camera toont de eetzaal, de tuinen en de omgeving van een pittoresk klooster in Frankrijk. De paus spreekt de straf uit van Roger Vangheluwe: Hij wordt verbannen uit België en zal zich in het buitenland bezinnen en zich laten behandelen. De Kerk hoopt daarmee de rust te laten terugkeren. Vangheluwe kan ongestoord in Frankrijk bezinnen en duldt geen pottenkijkers.

Slachtoffers reageren onthutst en vergelijken de straf met hun eigen leed: *'Die man zit gniffelend in een hotel in de Loirestreek. Als slachtoffers betalen wij mee voor zijn pensioen. Dat vind ik ondraaglijk. Mij zou het ook wel goed doen om op retraite te gaan. Ook mijn gezin heeft zoveel moeten meemaken, nu nog. Recent heb ik terug paniekaanvallen. Het voelt alsof ik doodga. Maar een rustplaats om alles eens op een rijtje te zetten, is blijkbaar alleen voor daders weggelegd.'*

We zijn terug bij Ronny & Jan. Een tafel vol pillen. Een onstabiele hand sorteert de medicatie in een pillendoosje. Veel pillen. Ronny legt uit hoeveel medicatie hij nodig heeft om het dagelijks vol te houden. Het kost hen handenvol geld.

Een televisie springt aan.

Op VT4 is een uitzending waarin Roger Vangheluwe aan het woord wordt gelaten vanuit zijn nieuwe schuilplaats in Frankrijk. Hij doet een poging zijn fouten toe te geven, maar er blijkt weinig schuldbesef. Het gesprek is onthutsend. Vangheluwe, die nog steeds met Monseigneur wil worden aangesproken, minimaliseert: *'Het was in die tijd eigenlijk niet zo abnormaal, hoorde ik zo wat, in een aantal kringen ook zo, dat ging niet ver...het was maar een spelletje.'*

Meteen massale verontwaardiging. Niet alleen bij de slachtoffers. Belgische politici reageren met ongeloof en keuren de houding af. De Kerk kronkelt in z'n eigen waarheid. Mensen in de straat zeggen dat ze hun geloof in de Kerk kwijt zijn.

De ouders van Ilse ontploffen in hun zetel: *'Niet abnormal in een aantal kringen? Ja, die vinden dat normaal. De leraar godsdienst, onze vriend aan huis, die ons dochter molesteerde ziet ook niet in wat hij fout gedaan heeft. Die zijn zot. Nooit zet ik nog een voet in de kerk.'*

Slachtofferorganisaties beginnen zich meer en meer te manifesteren. Er verschijnen interviews en opiniestukken, en de hele procedure van de cel 'pedofilie' binnen het Belgisch gerecht start met het ondervragen van honderden slachtoffers en het verzamelen van feiten en gegevens omtrent 'schuldig verzuim'. Slachtoffers getuigen, overhandigen bewijsmateriaal en vertellen hun verhaal aan de 'cel De Waele' van de gerechtelijke politie. Peter De Waele verhoort ook urenlang Danneels en Roger Vangheluwe.

OP NAAR DE PAUS

Mark zit met zijn rug naar de camera gericht. Hij leest voor:

'Beste paus,

Ik spoel het bandje nog eens terug:

De kardinaal: 'Maar ik heb geen gezag over de bisschop.'

Ik: 'En wie dan wel?'

'Eigenlijk niemand, tenzij de paus.'

'Ewel, ik heb gevraagd om met zijn werkgever te spreken... ik heb de paus ook genoemd.'

'Nu heb ik niets meer te zeggen, ik ben afgetreden.'

'Ah ja, wat doe ik hier dan eigenlijk, dan zouden we beter een afspraak regelen met de paus zeker?'

De kardinaal: 'Die is niet zo gemakkelijk te bereiken hoor.'

ARCHIEF

Enkele tientallen mensen trekken met dozen vol documenten naar Den Haag voor het Internationaal strafhof, met een klacht tegen de paus wegens misdaden tegen de mensheid. Onder de mensen herkennen we Emmanuel Henckens.

Eva toont foto's van een praalgraf op een ereplaats van het kerkhof.

Eva: *'Zelfs over de dood heen blijft hij een heiligenleven lijden. Ik vertik het dood te gaan vooraleer ik erkend word als slachtoffer. En niet als dader. En dat is juridisch eerherstel, mijn strafblad kwijt. Ik tref geen schuld, ik was een kind van 14 jaar. En ik zou meneer aangezet hebben tot ontucht. De wereld op zijn kop. Dus als het moet met een aanklacht tegen de paus, dan moet dat maar.'* Ze haalt er een document bij, omringd door haar katten en echtgenoot. Dan belt ze naar Rik Devillé. Uit het gesprek blijkt een jarenlange vriendschap en een vechtlust die ze samen delen. Eva stuurt Rik geregeld artikels (o.a. paus Franciscus ziet kindermisbruik als 'psychologisch moord'). *'Hebt ge het gezien, Rik? Psychologische moord! Helemaal waar. Maar dat hij er dan iets aan doet!'*

NEXT WEEK:

Van Steenbrugge en Mussche: op naar de paus

Operatie Kelk: een klucht

Oplossingen van de Kerk: betalen en zwijgen

Persoonlijk leed/strijd blijft over

STRUCTUUR AFL.4

AFL.4: DE NASLEEP

Deze aflevering focust op de aanklacht tegen de paus en de tegemoetkomingen vanuit de Kerk en stelt de vraag of die tot op heden voldoende zijn.

1. AANKLACHT TEGEN DE PAUS

- Class action voor mensenrechten

2. OPLOSSINGEN VAN DE KERK

- Ontstaan parlementaire commissie
- Uitbetalingen via arbitrage: voor sommigen een erkenning, voor anderen een grap
- Zwijgclausule: opnieuw angst om te praten.

3. JURIDISCH KLUWEN BLIJFT

- Nieuwe invallen
- Onderzoek ontspoor
- Verontwaardiging protagonisten
 - Kinderporno
 - Teruggegeven bewijzen

4. EINDE STRIJD?

- Uitslag Europees Hof
- Onwrikbare machtsstructuren
 - Recente case
 - Verschil tussen woord en daad blijft groot
- Persoonlijke strijd gaat verder

SYNOPSIS AFL.4

Eva zit in een hotel in België en is zenuwachtig. Ze is speciaal naar België gekomen om de uitslag van het Europees Hof te vernemen, waar ze 10 jaar op heeft gewacht.

Met tientallen slachtoffers groeperen Walter Van Steenbrugge en Christine Mussche zich in 2012 in een class action en trekken ze naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg. Roel Verschueren, zelf slachtoffer en journalist, neemt als formele rechtspartij het voortouw. Het valt Eva zwaar dat deze harde, lange en pijnlijke weg nog de enige optie is. Tegelijk is ze fier, een groep overlevers uit het kleine België heeft het lef om hun pijlen rechtstreeks op het Vaticaan te richten, ongezien in Europa. David tegen Goliath. Eva recht haar versleten rug. Ze staat symbool voor een overlever die nooit zal opgeven in haar strijd naar rechtvaardigheid en erkenning.

Een opflakking van Operatie Kelk, in 2012.

Het gerecht verricht tientallen huiszoeken bij bisdommen en ordes. Maar ook deze inval levert weinig op. Niet echt verwonderlijk gezien de bizarre werkwijze. Men viel bisdom per bisdom binnen, niet simultaan zoals normaal gezien de gang van zaken is, waardoor bewijzen mogelijk verplaatst of vernietigd konden worden. De vreemde wendingen stapelen zich op. Poetsvrouwen doen bewijslast verdwijnen. Een onderzoeksrechter stapt terug op.

Voor de slachtoffers een lachwekkend onderzoek. Is er een inmenging van Kerk op justitie? Walter Desmedt en zelfs sommige insiders bij het onderzoek denken dat dit een reden kan zijn. De Kerk is machtig.

Er wordt een parlementaire commissie opgericht, waaruit een arbitragecommissie vloeit.

Via die arbitrage worden slachtoffers één voor één vergoed, per categorie van het aangedaan leed. De bedragen zijn voor de slachtoffers lachwekkend en behalen maximum een éénmalige uitbetaling van €25.000 voor verkrachting van een kind. Sommigen weigeren deze oplossing en beschouwen het als een afkoopsom. Er staat immers een clausule in die dading dat slachtoffers niet mogen spreken. Het zogenoemde 'zwijggeld'. Weer wordt slachtoffers het zwijgen opgelegd.

Karlijn Demasure, theologe en experte inzake kindermisbruik, noemt deze afhandeling onverantwoord omdat dezelfde dynamiek speelt als bij het misbruik. De dader misbruikt zijn macht om het slachtoffer te doen zwijgen. Dit als zagezegde oplossing opnieuw toepassen bestempelt zij als totaal ongepast.

Na 6 jaar bericht het federaal parket in de media dat Operatie Kelk is afgelopen. Juridisch kan er zagezegd niks meer worden bewezen. De feiten van de meer dan 1.400 dossiers zijn verjaard. Maar is dat wel zo? De slachtoffers zijn verbaasd en krijgen opnieuw een tik. Mussche en Van Steenbrugge noemen de berichtgeving ontoelaatbaar. Het bewijs van kinderporno ligt nog altijd voor verder onderzoek bij een professionele onderzoeksorganisatie... Wat nu?

De paus organiseert een grote 'misbruiktop' in 2019, waarin hij pleit voor een eerlijke berechting. De zero tolerance die ze verkondigt, wordt zelden in daden omgezet. Alle bisschoppen ondertekenen de verklaring waarin geëist wordt dat het misbruik binnen de 10 jaar maar met maximum 2% mag stijgen. De paus liet zich zelf adviseren door 2 pedofiele kardinalen uit de raad.

De toekomst van Vangheluwe is de enige toekomst die zeker is. Hij mag oud worden in een klooster in de Loirestreek, blijft Monseigneur en priester, blijft zijn inkomen ontvangen dat via de staat voor hem wordt verzekerd, en hij blijft uiteindelijk de meest gerenommeerde onbestrafte Belgische pedofiel. De verbazing bij de slachtoffers is groot, de frustratie nog groter.

Ook andere daders lopen nog steeds rond in dorpen of parochies. Sommigen worden naar het buitenland verplaatst, waar ze onder een andere wetgeving vallen en de controle afwezig is. Intussen duiken her en der nieuwe gevallen op van misbruik.

Elke actualiteit is een dolk in het hart van de vele overlevers. Vanuit Frankrijk en Canada duiken nieuwe schandalen op. Het nieuwe jaarrapport van de Kerk toont een forse stijging van het aantal meldingen, o.a. van drie minderjarigen. Eén van de klachten gaat over de 100-jarige pater Piet die recent nog gehuldigd werd. Voor overlever Wil, die begin jaren 70 door de pater misbruikt werd, is dit de druppel. Met zijn kinderfoto in de hand belt hij aan bij het rustoord.

En ook Koen getuigt van zijn misbruik, 20 jaar na het verhaal van Dianne. Het heeft er jarenlang kunnen gedijen. De Abdijschool in Dendermonde wordt afgebroken en neemt zo zijn verleden met zich mee. Een excuusbrief circuleert op het internet.

Het enige houvast die slachtoffers nu hebben is hun uitspraak van het Europees Hof tegen de paus zelf. De uitslag valt in oktober 2021: samen met Eva vernemen de advocaten het arrest: de paus geniet immuniteit en is juridisch onschendbaar. Er kan niks worden bekomen. Verslagenheid. In beroep gaan en een petitie op het internet te laten circuleren om de publieke verontwaardiging aan te wakkeren, is het enige wat nog kan.

Voor de slachtoffers rest vooral nog hun persoonlijke strijd? Niets is er nog te verliezen.

Annemie wil haar verhaal delen met haar man, die nog steeds niet alles weet. Jan durft voor de eerste keer voorbij het huis van zijn dader rijden, Hans twijfelt over een confrontatie met zijn dader. Ronny wordt behandeld in de psychiatrie en probeert met zijn drankverslaving om te gaan. Luc vertelt zijn autoritaire oude vader van zijn verleden. Of niet...

Rik waakt zorgzaam over zijn documenten, dat zal hij doen tot de dood. Hij blijft elke avond slachtoffers beluisteren. Hun getuigenis in deze reeks is hetgeen ook overblijft. Tussen al zijn dossiers in de kelder werpt Rik op dat hij liever een 'schone wijnkelder' had gehad.

Mark Vangheluwe sluit af met de laatste passage uit zijn Brief aan de paus: *"Niets doen is geen optie en komt laf over. Het is niet de waarheid die de mens groot maakt, maar de mens die de waarheid grootmaakt, zei de Chinese filosoof Confucius. En dat hoop ik bewezen te hebben ...*